

Forum Leśne Człowiek Las Drewno

POZNAŃ, 3.10.2008

MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE

ORGANIZATORZY

Polskie
Towarzystwo
Leśne

Lasy Państwowe

MIĘDZYNARODOWE
TARGI
POZNAŃSKIE

Stowarzyszenia
Przedsiębiorców
Leśnych

MATERIAŁY

FORUM LEŚNE

CZŁOWIEK LAS DREWNO

3 października 2008 r.

opracowanie graficzne i skład: ORNATUS, www.ornatus.pl

zdjęcie na okładce: Paweł Strzeziński

3 października 2008, Międzynarodowe Targi Poznańskie

MATERIAŁY

FORUM LEŚNE

CZŁOWIEK LAS DREWNO

- Certyfikacja w lasach
- Lasy a rozwój obszarów wiejskich
- Tematy bieżące – Aktualności

redakcja naukowa
Dariusz J. Gwiazdowicz

Poznań 2008

Forum Leśne Człowiek Las Drewno

PROGRAM FORUM LEŚNEGO

Blok I – Certyfikacja w lasach – 2,5 godz.

- Urszula Zabrocka / Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, Warszawa / – **„Certyfikacja lasów widziana oczami leśników reprezentujących LP”**
- Oleg Sanocki / prezes FSC Polska / – **„Przedstawienie standardów certyfikacji wg FSC”**
- dr inż. Jarosław Oktaba / Przewodniczący Rady PEFC Polska/ – **„Przedstawienie standardów certyfikacji wg PEFC”**
- dr inż. Robert Motała / Stora Enso Wood Supply Polska Sp.z o.o./, Wiesław Majtas / D&M&D Sp.z o.o. / – **„Certyfikacja a odbiorcy drewna”**
- głosy w dyskusji

Wydarzenia, które podobnie jak w latach poprzednich towarzyszyć będą Forum Leśnemu to:

- wręczenie Leśnego Znak Jakości (Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych BEDOŃ)

Blok II – Lasy a rozwój obszarów wiejskich – 0,5 godz.

- Michał Rewucki / Departament Leśnictwa, Ministerstwo Środowiska, Warszawa / – **„Lasy i leśnictwo a rozwój obszarów wiejskich”**
- głosy w dyskusji

Blok III – Tematy bieżące – Aktualności – 2 godz.

- prof. Andrzej Mizgajski / UAM Poznań / – **„Pozycja Konferencji Stron Konwencji Klimatycznej na Bali (COP 13) w procesie przeciwdziałania zmianom klimatu”**
- dr Yuriy Pautov / Komi Regional Non-Profit Foundation „Silver taiga”/ – **„Nowy Kodeks leśny Federacji Rosyjskiej oraz Certyfikacja lasów w Rosji”**
- głosy w dyskusji

Forum Leśne będzie tłumaczone symultanicznie (j. rosyjski).

SPIS TREŚCI

**Certyfikacja lasów widziana oczami leśników reprezentujących
Lasy Państwowe**

– Urszula Zabrocka

Certyfikacja w systemie PEFC

– Jarosław Oktaba

Certyfikacja w lasach – uwagi i spostrzeżenia odbiorcy drewna

– Wiesław Majtas

Lasy a rozwój obszarów wiejskich

– Michał Rewucki

**Pozycja Konferencji Stron Konwencji Klimatycznej na Bali (COP 13)
w procesie przeciwdziałania zmianom klimatu**

– Andrzej Mizgajski

New Forest Code and Forest Certification in Russia

– Yuriy Pautov

MATERIAŁY UZUPEŁNIAJĄCE

Przedstawienie standardów certyfikacji wg FSC

– Oleg Sanocki

Certyfikacja w lasach – uwagi i spostrzeżenia odbiorcy drewna

– Robert Motała

NOTATKI

Certyfikacja lasów widziana oczami leśników reprezentujących Lasy Państwowe

Urszula Zabrocka
Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, Warszawa

Certyfikacja gospodarki leśnej pojawiła się w światowym leśnictwie, jako wspomaganie i rozwijanie procesów trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów. System certyfikacyjny dotyczy dwóch obszarów – jeden obejmuje zasady prowadzenia gospodarki leśnej, drugi związany jest z łańcuchem dostaw, gdzie certyfikat ma zapewnić, że dany produkt wykonany został z materiałów pochodzących z lasów certyfikowanych. Obecnie w świecie funkcjonuje wiele systemów certyfikacji gospodarki leśnej: międzynarodowe, regionalne i narodowe.

W Polsce lasy certyfikuje się jedynie w oparciu o system FSC (ang. Forest Stewardship Council – Rada Dobrej Gospodarki Leśnej), zarządzany przez Radę Dyrektorów, mającą siedzibę w Bonn (Niemcy). W skład organizacji zarządzającej wchodzi również tzw. jednostka akredytująca – ASI, a także niezależne międzynarodowe jednostki certyfikujące. Dotychczas w Polsce były to m.in. NEPCon oraz SGS Polska. Ostatnio na naszym rynku pojawiają się kolejne firmy certyfikujące, np. Bureau Veritas, czy Control Union.

Podstawowym założeniem systemu certyfikacyjnego FSC jest fakt, że jest to system dobrowolny i w procesie tym upoważniona, niezależna strona udziela pisemnego zapewnienia o spełnieniu przez określony produkt, bądź usługę wymagań, ujętych w standardach. Dotychczas w świecie systemem certyfikacji gospodarki w ramach FSC objętych jest niemal 103 mln ha lasu w 81 krajach świata oraz niemal 10,5 tys. certyfikatów CoC (łańcucha dostaw). W 1994 roku po raz pierwszy opublikowano „Zasady i Kryteria Dobrej Gospodarki Leśnej”. Dokument ten miał charakter uniwersalny dla leśnictwa na całym świecie, dostosowywany każdorazowo do uwarunkowań krajowych. Standardy podzielono na dziesięć podstawowych grup zagadnień. Dotyczą one zgodności z prawem i zasadami gospodarki leśnej, respektowania praw i obowiązków wynikających z własności, praw miejscowej ludności, współpracy ze społeczeństwem i prawami pracowniczymi, korzyści z lasu oraz wpływu na środowisko. Ponadto – planów urządzenia lasu, monitorowania i oceny stanu lasu, lasów o szczególnej wartości ochronnej, a także plantacji.

Oprócz niezależnych, międzynarodowych jednostek akredytujących w strukturach FSC mają też tzw. inicjatywy krajowe. W Polsce taka inicjatywę krajowa stanowi funkcjonujący od 2003 r., Związek Stowarzyszeń „Grupa

Robocza FSC Polska". Najważniejszym zadaniem Związku Stowarzyszeń „Grupy Roboczej FSC Polska”, jest tworzenie standardów, zasad, kryteriów i wskaźników tzw. dobrej gospodarki leśnej. Polskie standardy, oczekujące od 2005 roku na akredytację przez ASI, obejmują dziesięć zasad i pięćdziesiąt sześć kryteriów. Do każdego z kryteriów przypisanych jest kilka wskaźników.

W Polsce system FSC funkcjonuje od 1996 roku. Pierwszymi regionalnymi dyrekcjami Lasów Państwowych, które poddały się procesowi certyfikacji były RDLP Gdańsk, Katowice i Szczecinek. Certyfikacji FSC poddało się 16 RDLP (certyfikatu w systemie FSC nie posiada RDLP Krosno). Dotąd certyfikacja prowadzona była w Polsce przez dwa niezależne tzw. programy certyfikujące: Qualifor, którym posługuje się firma SGS Polska (siedziba dyrekcji tego programu mieści się w Republice Południowej Afryki) oraz SmartWood, którym posługuje się NEPCon (dyrekcja tej firmy mieści się w USA).

Aby uporządkować w Polsce proces certyfikacji gospodarki leśnej i łańcucha dostaw za pomocą dwóch równorzędnych programów w styczniu bieżącego roku dyrektor zarządu – Rady Dyrektorów FSC podjął decyzję, aby w okresie przejściowym, a więc do czasu akredytacji polskich standardów, wszystkie firmy certyfikujące w Polsce, w tym SGS Polska oraz NEPCon, posługiwały się tzw. Krajowym Projektem Wskaźników Standardów FSC Standardy te służą ocenie realizowania gospodarki leśnej tak, aby zachowane zostały zasady związane z ochroną różnorodności środowiska, z poszanowaniem praw przyrodniczych, społecznych oraz rynkowych. Zakłada się, że zachowanie równowagi między tymi zasadami jest podstawą w funkcjonowaniu systemu certyfikacyjnego.

W 2007 roku z inicjatywy Lasów Państwowych, rozpoczęły się prace nad komentarzem do polskich standardów – zasad, kryteriów i wskaźników. Ideą inicjatorów przedsięwzięcia było, aby komentarz stanowił pomoc w jednakowej identyfikacji i interpretacji zapisów, zarówno przez jednostki certyfikujące jak te, które certyfikacji są poddawane. W bieżącym roku, w czerwcu, decyzją walnego zebrania członków Związku Stowarzyszeń „Grupa Robocza FSC Polska”, komentarz do zasad i kryteriów stał się dokumentem oficjalnym, pomocnym obu stronom procesu certyfikacyjnego.

Prace nad komentarzem wykazały szereg nieścisłości pojęciowych wynikających z niespójności w tłumaczeniu tekstów anglojęzycznych, będących podstawą tworzenia Krajowego Projektu Wskaźników Standardów oraz wykazały konieczność weryfikacji zapisów zasad i kryteriów, dostosowując je do aktualnie obowiązujących w Polsce norm prawnych. Liczne uwagi do standardów zgłaszane przez RDLP oraz ich znaczenie dla gospodarki leśnej, wskazały na pilną potrzebę rozpoczęcia nowelizacji krajowych standardów dobrej gospodarki FSC, co niejednokrotnie było podkreślane przez przedstawicieli Lasów Państwowych podczas spotkań z zarządem Związku Stowarzyszeń „Grupa Robocza FSC – Polska”. Członkowie Zarządu Związku stowarzyszeń

„grupa Robocza FSC-Polska” na ostatnim Walnym Zebraniu w czerwcu bieżącego roku podjęli uchwałę o powołaniu Zespołu do prac nad rewizją polskich standardów. W skład tego zespołu weszli również przedstawiciele Lasów Państwowych.

Certyfikat uzyskiwany jest na okres pięcioletni, natomiast co roku przeprowadzany jest tzw. audyt sprawdzający. Odnowienie certyfikatu po pięciu latach wymaga tzw. audytu wznawiającego. Dotychczas zdecydowana większość audytów dokonywana była przez firmę SGS Polska. W kwietniu bieżącego roku firma ta została zawieszona w działaniach przez jednostkę akredytującą ASI. Problem związany z zawieszeniem SGS Polska dotknął pięć RDLP: Białystok, Olsztyn, Katowice, Kraków i Lublin. Jednostki te przeszły pomyślnie proces audytu, natomiast nie uzyskały w przewidzianych terminach od dyrekcji programu certyfikującego Qualifor, którym posługuje się firma SGS Polska, dokumentu certyfikacyjnego, uprawniającego do korzystania z logo FSC. Spowodowało to zrozumiały nacisk ze strony odbiorców drewna, którzy chcą firmować stosownym logo swoje produkty. Prowadzone były rozmowy zarówno z dyrekcją firmy SGS, jak również z Radą Dyrektorów FSC, aby rada – jako jednostka nadrzędna – pomogła w jak najszybszym uzyskaniu certyfikatu przez te dyrekcje. W lipcu bieżącego roku w DGLP miało miejsce spotkanie z Dyrektorem FSC Andre de Freitasem, który przekazał m.in., że wszystkie certyfikaty, które nie zostały wznowione dotychczas, straciły ważność, pomimo faktu, że winę za ten stan rzeczy nie ponoszą bezpośrednio Lasy Państwowe. W związku z tym, Lasy Państwowe stanowczo podkreślały podczas spotkania konieczność opracowania systemu wcześniejszego informowania zainteresowanych stron o problemach pojawiających się w procesie certyfikacji gospodarki leśnej oraz wdrożenia procedur zabezpieczających jednostki certyfikowane przed konsekwencjami wynikającymi z opieszałości, czy nieprofesjonalnych działań firm certyfikujących. Dyrektor FSC zadeklarował, że opracuje zasady postępowania dla jednostek certyfikowanych poddawanych ocenie okresowej lub procedurze wznawiania certyfikatu na wypadek zawieszenia akredytacji firmie certyfikującej lub opóźnień i innych problemów proceduralnych wynikłych z winy firmy certyfikującej. Dyrektor FSC przeprosił również za problemy wynikłe z powodu uchybień SGS i przyjął do wiadomości zagrożenia jakie niosą opóźnienia we wznowieniu certyfikatów, tj. konsekwencje prawne i finansowe nie tylko w stosunkach pomiędzy SGS i poszczególnymi RDLP, ale także potencjalne roszczenia odszkodowawcze kontrahentów Lasów Państwowych, którzy ewentualnie poniosą straty związane z brakiem możliwości wywiązania się z umów na wyroby drzewne z surowca certyfikowanego oraz mają określone trudności w spełnieniu wymagań FSC w procedurach związanych z certyfikacją CoC. Otwarta pozostaje kwestia, czy deklaracje w realny sposób rozwiążą w przyszłości ewentualne podobne problemy.

Forum Leśne Człowiek Las Drewno

Alternatywą dla systemu FSC jest certyfikacja gospodarki leśnej i łańcucha dostaw w systemie PEFC (ang. Pan European Forest Certification Council – Rada ds. Paneuropejskiego Systemu Certyfikacji Lasów). Międzynarodowa organizacja pozarządowa – Rada PEFC została założona w 1999 r. przez 11 narodowych organizacji PEFC z krajów europejskich. Głównym celem jej powołania jest promocja zrównoważonej gospodarki leśnej przez procesy certyfikacyjne, realizowane z udziałem niezależnych wyspecjalizowanych jednostek. Od 2001 r. do PEFC zaczęły przystępować państwa Ameryki Płn. – Kanada, USA, a w latach następnych również z Australia, Chile i Malesja.

W Polsce prace nad stworzeniem krajowych struktur Paneuropejskiego Systemu Certyfikacji Leśnej podjęto w 2003 r. W skład polskiej grupy inicjatywnej wchodzi 35 podmiotów oraz organizacji działających w obszarze leśnictwa i przemysłu drzewnego. Inicjatorem procesu tworzenia krajowych standardów PEFC są Lasy Państwowe oraz Rada PEFC Polska (jednostka ta, będąca od listopada 2003 r. członkiem struktur międzynarodowych PEFC, wchodzi w skład Zarządu Głównego SITLiD). Mimo iż w marcu tego roku polskie krajowe standardy PEFC zostały uznane na forum międzynarodowym to oficjalna ich akredytacja nastąpi w październiku bieżącego roku w Canberze w Australii, podczas Walnego Zgromadzenia Międzynarodowej Rady PEFC. W tej chwili trwają prace nad uzyskaniem akredytacji dla firm, które mogłyby udzielać certyfikatów na podstawie polskich standardów (czekających również na akredytację przez Polskie Centrum Akredytacji – PCA). Proces akredytacji polskich standardów PEFC ma potrwać do końca 2008 roku. Polskie standardy certyfikacji gospodarki leśnej w systemie PEFC obejmują sześć kryteriów, w których skład wchodzi całość spraw związanych z gospodarką leśną. Dotyczą również szeroko pojętych zagadnień związanych ze społeczeństwem, z prawami pracowniczymi, z przyrodą i ochroną środowiska.

Zaistnienie na naszym rynku drugiego systemu certyfikacyjnego może być przeciwwagą dla systemu FSC. Obydwa systemy mogą funkcjonować również niezależnie, równolegle. Dyrektorzy poszczególnych regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych będą mogli dokonać wyboru, w którym systemie dyrekcja podda się certyfikacji. W Europie i na świecie system PEFC jest coraz bardziej popularny. Wg danych PEFC niemał 200 mln ha lasów na świecie posiada te certyfikaty, a 4200 CoC i ponad 22,3 tys. użytkowników logo PEFC.

Funkcjonowanie w Polsce dwóch systemów certyfikacyjnych stanowić będzie zdrową konkurencję, regulując sytuację na rynku, z korzyścią zarówno dla Lasów Państwowych, które dostarczają drewna jak i dla jego odbiorców.

Literatura

- Jankowski W. 2007. *Certyfikacja gospodarki leśnej w Polsce*. Ekopartner, 4: 33.
Oktaba J., Paschalis Jakubowicz P. 2005. *Systemy certyfikacyjne w leśnictwie*. Biblioteczka Leśniczego, 229: 3-16.
Kołodziej Z. 2004: *O certyfikacji lasów polskich*. Las Pol., 9: 14-15.

Certyfikacja w systemie PEFC

dr inż. Jarosław Oktaba,
Katedra Użytkowania Lasu SGGW, Rada PEFC Polska

1. Wstęp

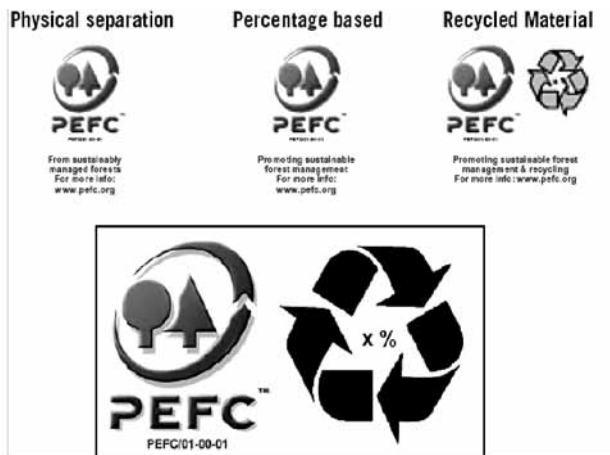
Definicja słowa „Certyfikacja” ustanowiona przez ISO stwierdza, że *jest to proces w którym osoba trzecia, niezależna strona, udziela pisemnego zapewnienia, że produkt lub usługa spełnia specyficzne wymagania*. Z definicji tej wynika, że jądrem systemów certyfikacji jest istnienie „specyficznych wymagań” jakie ma spełniać produkt, czy usługa przy czym pod pojęciami produktu czy usługi może się kryć zarówno prowadzenie gospodarki leśnej, jak i konkretne produkty będące wynikiem jej prowadzenia.

Działające na świecie systemy certyfikacji leśnictwa są absolutnie dobrowolne i w odróżnieniu np. od certyfikatów bezpieczeństwa nie mogą decydować o dopuszczeniu jakiegoś produktu czy usługi na rynki krajowe.

W wszystkich systemach certyfikacji występują najczęściej podmioty które: **zarządzają** systemem certyfikacji (ustanawiają „specyficzne wymagania”), są **„producentami”** usług bądź produktów będących przedmiotem certyfikacji oraz są **jednostkami certyfikującymi** (takimi które sprawdzają czy produkty / usługi wykonywane przez producenta spełniają „specyficzne wymagania” ustanowione przez podmiot zarządzający systemem).

Wszystkie systemy certyfikacji skierowane są na rynek (odpowiadają na pewne zapotrzebowanie konsumentów – bądź najpierw je kreują a potem zaspokajają) zatem muszą posiadać pewną wartość dodaną, która wyróżnia certyfikowany produkt od produktu niecertyfikowanego.

W celu wyróżnienia takich produktów stosowane są specjalne (chronione prawem) oznaczenia właściwe danym systemom – **Logo**.

Logo jest zatem skondensowaną formą informacji o tym, że produkt nim oznaczony spełnia „specyficzne wymagania”. Umieszczenie na produkcie logo ma za zadanie stworzenie przewagi konkurencyjnej produktu nim oznaczonego będąc zachętą dla producenta do dostosowania swoich procedur produkcji do wymogów systemu certyfikacyjnego.

Siła oddziaływania systemów certyfikacji tkwi w znacznej mierze w ich popularności wśród nabywców dóbr które są certyfikowane. Siła ta jest tym większa im bardziej powszechne / rozpoznawalne jest logo. Ponieważ certyfikacja leśnictwa jest procesem społecznym zatem o popularności systemów decyduje w znacznej mierze zarówno stopień zgodności „specyficznych wymagań” z oczekiwaniami społecznymi jak i siła organizacji promujących dany system certyfikacji.

Społeczeństwa nie są w stanie rozpoznawać kilkunastu systemów certyfikacji. Zatem szansę na trwałe istnienie posiadają tylko duże systemy. Istnieje zatem wyraźna tendencja do ograniczenia liczby systemów certyfikacyjnych. Obecnie na świecie najpopularniejszymi systemami są PEFC i FSC.

System PEFC

PEFC (na początku była to inicjatywa europejska powstała w 1999 roku w Paryżu) to obecnie największy system certyfikacji lasów na świecie. Centrala PEFC znajduje się w Luksemburgu. Certyfikacja PEFC powstała w oparciu o międzynarodowe procesy związane z zachowaniem lasów na świecie (RIO de JANEIRO 1992), a za najważniejsze dla lasów Europy uznano dokumenty Ministerialnej Konferencji Ochrony Lasów w Europie. System PEFC rozwija się od początku w oparciu o narodowe standardy certyfikacji gospodarki leśnej.

W roku 2003 zawiązała się pod patronatem SITLiD-u Rada PEFC Polska będąca obecnie oficjalnym reprezentantem Polski w Radzie PEFC International. Polska jako kraj średniej wielkości dysponuje dwoma głosami (maksymalna liczba głosów to trzy) na Walnym Zgromadzeniu PEFC skupiającym reprezentantów wszystkich narodowych organów zajmujących się wprowadzaniem systemu PEFC.

Cele i zadania Rady PEFC Polska określone w regulaminie Rady to: (<http://www.ibles.waw.pl/sitlid>)

§ 2

Celem "PEFC Polska" jest wspieranie trwałej gospodarki leśnej, użytkowanie drewna jako ekologicznie odnawialnego surowca, promocja wyrobów z drewna, ochrony przyrody i trwałego, zrównoważonego rozwoju leśnictwa poprzez realizację polskiego systemu certyfikacji leśnej oraz popieranie interesów swoich członków, między innymi działaniami jak:

- *zapewnienie usług w zakresie certyfikacji leśnej w ramach polskiego systemu*

PEFC, włączanie organizacji do grupowej certyfikacji, certyfikowanie pochodzenia drewna (łańcuch dostaw) i stosowanie logo;

- *informowanie członków o możliwościach rozwoju dzięki certyfikacji PEFC oraz wprowadzanie na rynek idei PEFC;*
- *reprezentowanie polskich interesów w Europejskiej Radzie PEFC;*
- *realizowanie działań zgodnych bądź związanych z wyżej wymienionymi.*

Zadaniem "PEFC Polska" jest:

- *opracowanie polskiego systemu certyfikacji leśnej opartego na podstawach prawnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz na zasadach ustanowionych przez Radę PEFC z siedzibą w Luksemburgu;*
- *opracowanie i systematyczna weryfikacja kryteriów trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w celu poprawy gospodarowania lasami;*
- *opracowanie i systematyczna weryfikacja organów certyfikujących oraz podstaw audytu jako części polskiego systemu certyfikacji leśnej;*
- *opracowanie i systematyczna weryfikacja zasad certyfikacji łańcucha dostaw jako części polskiego systemu certyfikacji leśnej;*
- *prezentacja i propagowanie systemu certyfikacji leśnej w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą;*
- *doprowadzenie do uznania polskiego systemu certyfikacji leśnej przez Radę PEFC z siedzibą w Luksemburgu, współpraca i koordynacja działań z innymi systemami certyfikującymi stosowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej i zagranicą;*
- *administrowanie prawami własności i wykorzystaniem znaku PEFC na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.*

Prace Rady PEFC Polska realizowane są przez grupy robocze stałe lub doraźne, które mogą być powoływane na Walnym Zgromadzeniu. Obecnie, w ramach Rady PEFC Polska funkcjonują trzy grupy robocze: statutowo-regulaminowa, ds. certyfikacji produkcji leśnej i ds. certyfikacji produktów leśnych. Skład grup jest otwarty dla wszystkich członków a ich prace wspomagane są przez niezależnych ekspertów z dziedzin właściwych problemom rozpatrywanym przez grupy.

Prace Rady koordynowane są przez zarząd, w którego kompetencjach leży:

- *organizacja prac "PEFC Polska" i zapewnienie prawidłowej realizacji zadań; podejmowanie działalności marketingowej dotyczącej promocji kryteriów i zasad certyfikacji PEFC;*

- *bieżąca współpraca z Radą PEFC z siedzibą w Luksemburgu.*

opracowywanie projektu preliminarza kosztów i przedstawianie go do zatwierdzenia Zarządowi Głównemu SITLiD.

- *regulamin Rady PEFC Polska <http://www.ibles.waw.pl/sitlid/>*

Forum Leśne Człowiek Las Drewno

Decyzje podejmowane przez Radę wypracowywane są na bazie konsensusu z uwzględnieniem zdań członków Rady podzielonych na trzy główne typy uczestników procesu certyfikacji: właścicieli / zarządców lasów, przemysłu drzewnego oraz pozostałych organizacji (stowarzyszenia pracowników, związki zawodowe, organizacje pozarządowe i administracyjne, instytuty naukowe i uczelnie wyższe).

Oprócz formalnych członków na wszystkie zgromadzenia ogólne zapraszanych jest ponad 80 instytucji i organizacji, które mogą wyrazić swój pogląd czy też wnieść uwagi do przygotowywanych dokumentów. Na ostatnich zebraniach Rady udział brali m.in. przedstawiciele Ministerstwa Środowiska, Polskiego Centrum Akredytacji czy Klubu Gaja.

Udział w procesach ustanawiania standardów (jak deklarują zarządcy systemów) jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych działaniem systemów i w istocie w pracach gremiów ustanawiających standardy są przedstawiciele środowisk reprezentujący różne grupy zainteresowania lasem i leśnictwem.

System PEFC opiera się na zbiorze narodowych standardów opartych o uznane procesy międzynarodowe jak np. Ministerialna Konferencja Ochrony Lasów w Europie.

Certyfikacja PEFC jest certyfikacją akredytowaną przez rządowe instytucje powołane do ustanawiania i kontroli systemów i procesów certyfikacji. W przypadku Polski organizacją taką jest Polskie Centrum Akredytacji.

W założeniu, ścisły związek procedur PEFC z instytucjami akredytacyjnymi ma zapewnić większą wiarygodność. Wiarygodność ta dotyczy zarówno ustanawianych standardów, (których procedury ustanawiania zapisane są w dokumentach o randze norm PN, EN, ISO) jak i udzielania pozwoleń na prowadzenie certyfikacji oraz nadzoru nad przebiegiem samych auditów czy podejmowania decyzji o przyznawaniu i cofaniu certyfikatów.

Systemy certyfikacji akredytowanej wyraźnie różnią się funkcjonalnie od innych systemów tym, że w przypadku tego rodzaju certyfikacji w procesie występują niezależne od siebie organizacje zajmujące się profesjonalnie: po pierwsze – ustaleniem „specyficznych wymagań” dla systemu certyfikacji, po drugie – zajmując się akredytacją (wydawaniem pozwoleń na prowadzenie działalności certyfikacyjnej) i po trzecie – strony które poddawane są procesom certyfikacji. Wystąpienie tych trzech niezależnych od siebie struktur jest warunkiem niezbędnym dla zapewnienia przejrzystości i wiarygodności całego systemu.

Wskaźniki certyfikacji gospodarki leśnej

Wskaźniki systemu certyfikacji mogą być budowane w dwojaki sposób, tworząc system zamknięty albo otwarty. W pierwszym wypadku wszystkie wskaźniki są mierzalne i możliwe do określenia w sposób obiektywny np. należy pozostawiać w lesie 3,5 m³ suchego drewna, w przypadku systemu

otwartego zalecenie takie brzmiałoby – należy pozostawiać w lesie odpowiednią ilość martwego drewna. Obydwa sposoby budowy systemów mają swoje wady i zalety, w przypadku systemów zamkniętych wymagania są jasno określone i mogą być jednoznacznie weryfikowane. System otwarty daje większą swobodę podejmowania decyzji ale nakłada większe wymagania co do fachowości personelu zarówno prowadzącego gospodarkę leśną jak i kontrolującego jej prowadzenie.

Zdaniem autora niemożliwe jest zbudowanie zamkniętego systemu wymagań certyfikacji dla potrzeb leśnictwa. Pozostając przy przytoczonym przykładzie – ile martwego drewna należy pozostawić na uprawach, w drzewostanach II, III, V czy innych klas wieku?, ile w sosnowych, sosnowo-bukowych, sosnowo-bukowo-świerkowych, jodłowych czy jakichkolwiek innych?, ile w krainie I, II, a ile w V?, czy ma to być drewno iglaste czy liściaste, grube czy cienkie?. Zakładając, że dysponujemy wiedzą o odpowiedniej ilości pozostawianego martwego drewna dla każdego przypadku (co nie jest prawdą) to wydanie szczegółowych zapisów systemu zajęłoby kilkaset stron maszynopisu, a mówimy o marginalnym problemie w skali skomplikowania gospodarki leśnej. Utrzymanie zatem otwartości zapisu zmusza jednak zarówno gospodarza jak i audytora do śledzenia aktualnej wiedzy w tym zakresie i do jej stosowania w praktyce.

Wymagania certyfikacji w systemie PEFC są w dużej mierze wymaganiami otwartymi uwzględniającymi ustalenia międzynarodowe ale z poszanowaniem prawodawstwa Polskiego, głosów praktyków, miłośników przyrody i przedstawicieli nauki Polskiej.

System oceny prowadzenia gospodarki leśnej podczas certyfikacji opiera się na danych pochodzących z ostatnich pięciu lat bowiem jedynie retrospektywny wgląd w gospodarkę leśną pokazuje jak jest ona prowadzona (bardzo trudno jest ocenić informację, że Nadleśnictwo X w roku Y zarządza np. 20 tys. ha lasów jeśli wiemy jakim obszarem zarządzało w roku Y-1 czy Y-2). Nie sprecyzowano granicznych wartości żadnych parametrów opisujących zebrane dane (bo czy można uznać, że przeciętny wiek drzewostanów 57 lat jest dobry, czy lepszy jest 190 lat?, czy powiększanie zapasu na pniu jest zawsze korzystne?)

Z uwagi na konieczność interpretacji otrzymanych podczas audytu danych system certyfikacji wymaga aby audytorzy byli kompetentni zarówno w obszarze najnowszych rozwiązań z dziedziny leśnictwa jak i praktyki leśnej.

System certyfikacji leśnictwa zawiera listę 25 aktów prawnych w randze ustaw oraz listę wskaźników i kryteriów służących ocenie prowadzenia gospodarki leśnej.

3. Kryteria i wskaźniki certyfikacji gospodarki leśnej.

Każde kryterium zawiera trzy kategorie informacji:

(A) Zasady kierunkowe (Zk) – dotyczą celów i zasad ogólnych prowadzenia gospodarki leśnej.

Wyznaczają główne ramy i wytyczne dla planowania i realizacji tego działu gospodarki leśnej, dla którego dane kryterium zostało sformułowane. Wskaźniki wymierne i opisowe służą ocenie stopnia wypełniania każdego z wymienionych celów i zasad prowadzenia gospodarki leśnej.

(B) Wskaźniki wymierne (Ww) (ilościowe) – są mierzalnymi parametrami, które pokazują kierunki zmian oraz stopień zgodności działań praktycznych z przyjętymi zasadami kierunkowymi. Stanowią wymiarną (liczbowa) podstawę oceny realizacji zasad kierunkowych.

Wartości wskaźników wymiernych podawane są dla pięciu kolejnych lat wstecz począwszy od roku, w którym odbywa się audyt.

(C) Wskaźniki opisowe (Wo) – Stanowią uzupełnienie wskaźników wymiernych w przypadku braku możliwości ich sformułowania. Zawierają informacje związane ze sposobem ich realizacji oraz dokumentację prowadzonych przez wnioskodawcę działań.

KRYTERIUM I

UTRZYMANIE, ODPOWIEDNIE WZMOCNIENIE ORAZ POWIĘKSZANIE I PODNOSZENIE WARTOŚCI ZASOBÓW LEŚNYCH I ICH UDZIAŁU W GLOBALNYM BILANSIE WĘGLA

(A) ZASADY KIERUNKOWE

b. Inwentaryzacja i kartowanie zasobów leśnych powinny stanowić trwałe przedsięwzięcia gospodarki leśnej a wyniki powinny być przechowywane jako dane historyczne i integralne elementy planów przestrzennego zagospodarowania gminy, regionu, województwa.

c. Plany urzędzenia lasu (lub opracowania równoważne jak np. uproszczony plan urzędzenia) powinny być okresowo weryfikowane. Realizacja planów urzędzenia lasu powinna być okresowo poddana ocenie społecznej. Plany urzędzenia lasu powinny być silnie powiązane funkcjonalnie z planami zagospodarowania przestrzennego.

(B) WSKAŹNIKI WYMIERNE

1. Charakterystyka użytkowanej powierzchni leśnej.

Lp.	Opis wskaźnika	Miara
1	Powierzchnia leśna ogółem i jej zmiany w ostatnim 5-leciu	[ha/%]
2	Powierzchnia lasów wg struktury klas wieku i jej zmiany w ostatnim 5-leciu	[ha / klasa]
3	Powierzchnia leśna wg typów siedliskowych lasu	[ha]
4	Powierzchnia odnowień wg pochodzenia (sztuczne, naturalne)	[ha]
5	Powierzchnia lasów na gruntach porolnych	[ha]
6	Powierzchnia leśna wg gat. rzeczywistych i jej zmiany w ostatnim 5-leciu	[%]
7	Powierzchnia plantacji drzew szybkorosnących	[ha]
8	Udział powierzchni leśnej ze zdezaktualizowanym (starszym niż 10 lat) planem urzędzenia lasu (uproszczonym planem urzędzenia lasu)	[%]

(C) WSKAŹNIKI OPISOWE

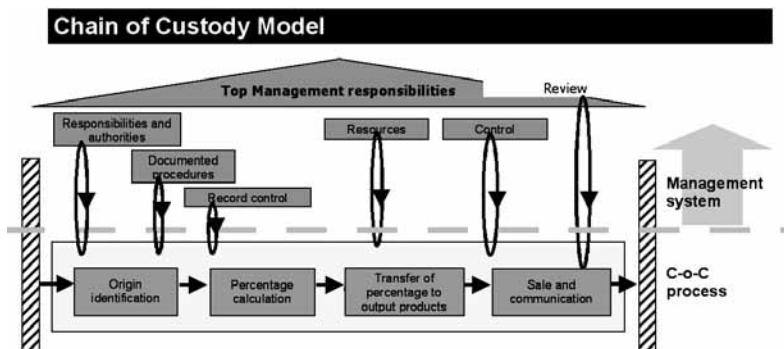
1. Uregulowane prawo własności oraz uporządkowany stan posiadania i użytkowania ziemi.
2. Uczestnictwo w pracach zapewniających integrację planowania przestrzennego z gospodarką leśną.
3. Uczestnictwo w programach włączających gospodarkę leśną w rozwój regionalny i zapewniających współpracę z organami samorządowymi.

Łańcuch dostaw C-o-C

Celem łańcucha dostaw jest stworzenie połączeń informacyjnych pomiędzy surowcami leśnymi zaliczonymi do pochodzących z lasów a źródłem tych surowców.

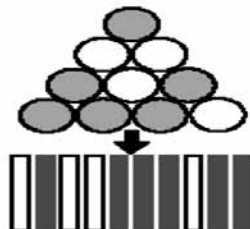
Konsumenci w coraz większym stopniu poszukują dowodów na prowadzenie praktyk gospodarczych sprzyjających środowisku naturalnemu i nadają zapewnienia oraz dowodów od przemysłu bazującego na surowcach leśnych na to, że drewno, którego używają pochodzi z terenów zarządzanych zgodnie z kryteriami trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej.

Dlatego firmy potrzebują niezawodnych i pewnych mechanizmów dostarczających ich klientom informacji o źródle pochodzenia surowców. Standard łańcucha dostaw wprowadzony łącznie z systemem etykietowania i certyfikacji gospodarki leśnej dostarcza takiego mechanizmu.

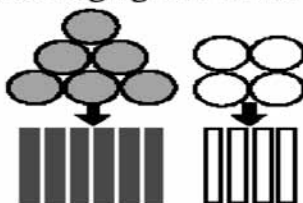

Łańcuch dostaw kontrolowany jest zarówno na poziomie procesu zarządzania jak i fizycznego przetwarzania produktów. Z możliwością stosowania dwóch sposobów zapewnienia jego przejrzystości. Modelu procentowego gdzie kontrolowane są globalne ilości poszczególnych typów surowców (certyfikowany i niecertyfikowany) oraz modelu fizycznej separacji (czasowej lub miejsca) w której całość przetwarzanego drewna posiada jasny status surowców certyfikowanych bądź niecertyfikowanych.

1 Percentage model

2 Physical segregation model

- % wood certified
- % wood from certified sources
- % wood from non-certified sources

Certyfikowane surowce muszą pozostać jednoznacznie identyfikowalne przez cały proces produkcji / przewozu i przechowywania. Musi być to zapewnione przez:

- a) fizyczną separację w miejscu produkcji i miejscu przechowywania lub
- b) fizyczną separację w czasie lub
- c) ciągłą identyfikację certyfikowanego materiału.

W punkcie sprzedaży bądź przekazania certyfikowanych produktów innemu podmiotowi, organizacja musi dostarczyć klientowi dokument potwierdzający zgodność z wymaganiami łańcucha dostaw.

Organizacja musi ustalić adekwatne środki dla zapewnienia, że certyfikowane produkty nie zawierają surowców ze źródeł kontrowersyjnych oraz musi wymagać od dostawców surowców pochodzenia leśnego, które nie są zaklasyfikowane jako surowiec certyfikowany, przynajmniej pisemnej deklaracji o tym, że dostarczone surowce nie pochodzą ze źródeł uznanych za kontrowersyjne.

Organizacja, która posiada już podpisane kontrakty z dostawcami, musi włączyć taki zapis do tych kontraktów oraz musi oszacować potencjalne ryzyko otrzymania surowców ze źródeł kontrowersyjnych.

Jeśli występuje duże ryzyko dostarczania surowców ze źródeł kontrowersyjnych konieczne jest wprowadzenie i stosowanie przez drugą lub trzecią stronę, opartą na próbach, metodę dla sprawdzania tych deklaracji ryzyko dostarczania surowców ze źródeł kontrowersyjnych konieczne jest wprowadzenie i stosowanie przez drugą lub trzecią stronę, opartą na próbach, metodę dla sprawdzania tych deklaracji.

Organizacja musi działać w systemie zarządzania który zapewni poprawne wprowadzenie i utrzymanie procesów łańcucha dostaw. System zarządzania powinien być adekwatny do typu, zakresu i wielkości wykonywanej pracy.

Możliwa i łatwa jest integracja Systemu C-o-C z systemami ISO 9001 czy ISO 14001

Dokumentacja łańcucha dostaw musi zawierać:

- a)** opis przepływu surowców w procesach produkcji;
- b)** strukturę organizacyjną, odpowiedzialność i odpowiedzialnych za łańcuch dostaw w organizacji;
- c)** procedury procesów łańcucha dostaw zawierające wszystkie wymagania standardu.

Materiał oddany do druku bez korekty redakcyjnej

NOTATKI

Certyfikacja w lasach – uwagi i spostrzeżenia odbiorcy drewna

Wiesław Majtas
D&M&D Sp. z o.o., Janków Pierwszy

Hasło tegorocznego Forum Leśnego skłania do przemyślenia jak my, na początku XXI wieku, potrafimy nie tylko odnaleźć się w środowisku naturalnym, ale również rozsądnie z niego korzystać. Las zawsze stanowił dla człowieka podstawę funkcjonowania, dlatego tak ważnym jest żeby w dobie powszechnej industrializacji nie pozwolić na bezmyślne eksploataowanie obszarów leśnych.

Jako przedstawiciel branży przetwórstwa drewna często spotykam się z opinią, że my przedsiębiorcy nie przykładamy zbyt dużej wagi, a wręcz nie liczymy się z zasobami leśnymi. Najlepszym chyba dowodem na zaprzeczenie tej tezy są tego typu sympozja i spotkania służące poprawie gospodarki leśnej. Wiedza na temat gospodarczego i przyrodniczego znaczenia lasów wymusza potrzebę działań zmierzających do ich ochrony.

Wszelkie dane statystyczne wykazują, że zapotrzebowanie na drewno w skali światowej rośnie. Zużycie surowca wynosi obecnie ok. 1,6 mld m³ rocznie. Głównym odbiorcą drewna są producenci papieru, którego produkcja w porównaniu z połową XX wieku wzrosła pięciokrotnie. Ponadto wciąż rośnie produkcja mebli oraz węgla drzewnego, nie wspominając już o rozwoju budownictwa.

Obecnie dla przemysłu oraz potrzeb rolnictwa wycina się ok. 15 mln ha lasów rocznie. Taka sytuacja gospodarcza, a z drugiej strony świadomość znaczenia biologicznego lasów – między innymi jako czynnika zmniejszającego efekt cieplarniany spowodowała konieczność podjęcia konkretnych kroków już w latach 90.

Pierwsza oficjalna deklaracja w sprawie prowadzenia proekologicznej gospodarki leśnej padła na arenie międzynarodowej podczas Szczytu ziemi w 1992 roku w Rio de Janeiro. Jeśli zaś chodzi o realia europejskie to regulacje prawne opierają się o rezolucje Konferencji Ministrów krajów Wspólnoty z Helsinek (1993) oraz z Lizbony (1998).

Powszechnie przyjęty schemat nakazuje traktować lasy jako ogólnonarodowe dobro. Każde państwo natomiast zastrzega sobie prawo do określenia zasad gospodarowania tym źródłem. Kontrola administracyjna rozciąga się zarówno na lasy państwowe, jak również prywatne. Są one chronione głównie poprzez zakaz wycięcia w pewnych kompleksach – np. rezerwach czy parkach narodowych, jak i kontrolę obrotu drewnem – koncesje na wyrąb, kontrolę transportu czy świadectwa pochodzenia surowca.

Działania tego typu są jednak mało efektywne, kiedy w grę zaczynają wchodzić mechanizmy rynkowe. Jest oczywistym, że każdy producent poszukuje tańszego surowca dla korzystnego rachunku ekonomicznego. Na przeciw takim problemom państwo musi szukać zasad uwzględniających wymogi środowiska. Zdecydowane egzekwowanie zbyt surowych przepisów w tej dziedzinie powoduje jednak utratę konkurencyjności przez producentów, którzy muszą współistnieć na światowym rynku z dostawcami taniego surowca, pochodzącego między innymi z krajów trzeciego świata. Bariery na granicach ograniczające import „tego obcego” drewna tylko pogarszają sytuację, a jest jasnym, że rzeczywiste ograniczenie napływu tego surowca jest niemożliwe. Wynika to ze stale rosnącego w krajach wysoko rozwiniętych popytu na surowiec, a ponadto umów handlowych międzynarodowych.

Wobec powyższego należy jasno stwierdzić, iż istnieje potrzeba rozwiązań zarówno dbających o środowisko, jak też uwzględniających zasady rynku.

Takim też mechanizmem jest ekologiczna certyfikacja lasów i produktów drzewnych. Obecnie działa na świecie kilka systemów certyfikacji lasów. Do największych należą FSC – Forest Stewardship Council, PEFC – The Pan European Forest Certification Council, SFI i CSA. Na terenie Europy można uzyskać jedynie dwa pierwsze certyfikaty, dwa pozostałe funkcjonują na terenie Ameryki Północnej.

Działanie wszystkich tych systemów jest podobne. Organizacja zarządzająca systemem ustala w oparciu o wiedzę z zakresu ochrony środowiska zasady zrównoważonej gospodarki leśnej. Oprócz wymogów środowiskowych mogą one też uwzględniać aspekty ekonomiczne i społeczne. Dobre kryteria ekologiczne powinny być dostosowane do warunków lokalnych i uwzględniać zarówno efekty prowadzonej gospodarki leśnej, jak i sposoby ich osiągnięcia np. system zarządzania, kontroli.

Polskim przedsiębiorstwom najbliższy jest system FSC, funkcjonujący w naszym kraju od 1996 roku, bazujący na certyfikacji ISO. Podstawowym jego założeniem jest fakt, że jest to proces, w którym upoważniona, niezależna strona udziela pisemnego zapewnienia o spełnianiu przez dany produkt określonych wymagań. Dotychczas systemem FSC objętych jest ponad 100 mln ha lasów w 79 krajach.

W Polsce pierwszymi regionalnymi dyrekcjami, które poddały się certyfikacji były RDLP Gdańsk, Katowice, Szczecinek i wtedy spotykało się to z wieloma słowami krytyki. W dniu dzisiejszym natomiast tylko RDLP Krosno nie jest obszarem objętym procesem certyfikacji. Taki stan rzeczy umożliwia nam – odbiorcom drewna – w zasadzie w 90% nabywać surowiec zgodny z normą. W ten sposób drewno z polskich lasów spełnia najwyższe wymagania techniczne i jakościowe, a ponadto produkowane jest w warunkach sprzyjających

środowisku, z pełną dbałością o zachowanie drzewostanów i pomnażaniem ich zasobów. I chociaż 80% przychodów PGL Lasy Państwowe pochodzi ze sprzedaży drewna to leśnicy z rozsądkiem gospodarują naszymi lasami. Dla porównania podam, że przy pozyskaniu ok. 20-25 mln m³ drewna rocznie przez ostatnie lata, przyrost na pniu był w tym czasie ponad dwukrotnie wyższy, dzięki czemu zasobność lasów wciąż rośnie do 215 m³/ha na chwilę obecną. W efekcie czego na pniu mamy obecnie ok. 1,5 mld m³ – co daje chyba jasny obraz rzeczywistej gospodarki. W lasach pracują najnowocześniejsze maszyny do wyrębu drewna – skidery, harwestery czy forwardery, co znacznie usprawnia pracę. W przypadku jednak, kiedy tego typu sprzęt miałby być niekorzystnym dla środowiska leśnego, nadal wykorzystywane są tradycyjne metody pozyskania, aż po zrywkę konną, którą stosuje się głównie w górach.

Najważniejsze jednak, by już przy planowaniu cięć myśleć o sposobie odnowienia drzewostanu, choćby ze względu na fakt, że na dojrzały drzewostan trzeba czekać kilkadziesiąt lat.

W myśl takiej polityki, my przetwórcy drewna, możemy liczyć na spokojny, stały dostęp do surowca cechowanego znakiem dobrej jakości. Kolejny krok już należy do nas, by w swoich własnych małych, bądź większych firmach dostosować warunki i metody pracy tak, by móc szczerzyć się posiadaniem tego samego symbolu jakości.

Umożliwia to następny etap certyfikacji na poziomie przedsiębiorstwa. Certyfikacja kontroli pochodzenia Produktu – Coc (Chain of Custody) zapewnia, że pochodzenie drewna certyfikowanego zawartego w gotowym produkcie jest znane i może być śledzone wstecz aż do miejsca jego pozyskania lesie. W tym wypadku wszystkie firmy uczestniczące w łańcuchu produkcji i handlu muszą posiadać certyfikaty kontroli pochodzenia produktu i dopiero taki warunek daje możliwość sprzedaży wyrobu jako certyfikowanego.

Każdego roku coraz więcej firm zarówno producentów, jak i handlowców branży drzewnej decyduje się na poddanie certyfikacji kontroli pochodzenia produktu. Powoduje to wciąż rosnący popyt na produkty zgodne z normą. Według badań rynkowych, w Europie Zachodniej około 80 % konsumentów jest zainteresowanych zakupem tego typu wyrobów. Poddanie się temu procesowi, wymaga od nas przedsiębiorców nie tylko reorganizacji w zakresie metod produkcji, ale przede wszystkim nakładów finansowych, co bezwzględnie staje się czasem granicą w podjęciu takiej decyzji, szczególnie w obecnej dobie kryzysu dla przetwórców drewna.

Warto jednak zrobić rachunek zysków i strat i zastanowić się czy taki krok nie niesie za sobą większych wpływów do budżetu firmy. Jak już wspomniałem większość naszych kontrahentów z terenów Unii uzależnia swoją współpracę z dostawcami od posiadania takiego właśnie certyfikatu. Ale aspekt ekonomiczny to nie jedyna korzyść jaka płynie z uzyskania logo dla firmy.

Forum Leśne Człowiek Las Drewno

Certyfikacja staje się niejako wizytówką firmy powodującą, że zaczynamy być dostrzegani jako godny partner handlowy na rynku światowym, gdzie świadomość ochrony środowiska i odpowiedzialności społecznej wzrasta w ogromnym tempie. Ponadto dzięki ściśle określonym zasadom w zakresie prowadzenia dokumentacji oraz metodom nadawania samej certyfikacji, jest ona postrzegana jako praktyczne narzędzie w zarządzaniu jakością i czynnikiem ludzkim.

Wobec powyższego uważam, że bilans prowadzi do skłonienia się ku decyzji przemawiającej na „TAK” dla uzyskiwania certyfikatu zarówno przez gospodarstwa leśne jak i poszczególnych producentów wyrobów drewnianych. Na koniec warto chyba wspomnieć, że w naszych krajowych warunkach pojawiła się alternatywa dla dotychczas jedynego systemu certyfikacyjnego FSC i możliwe, że już w najbliższym czasie polskie przedsiębiorstwa będą mogły certyfikować się również w systemie PEFC – Pan European Forest Certification Council – Rada ds. Paneuropejskiego Systemu Certyfikacji Lasów.

Podsumowując należy powiedzieć, że certyfikacja drewna i jego wyrobów ma dziś na świecie pewnie tyle samo zwolenników co przeciwników, podobnie zresztą jak każdy inny znak jakości. Każdy sam, indywidualnie musi sobie odpowiedzieć czy jest to korzystne dla jego firmy. Choć znając życie odpowiedź zna lepiej rynek i jego potrzeby. A my w imię dobrze pojętej globalizacji starajmy się w nim odnaleźć i za nim nadążyć.

Lasy a rozwój obszarów wiejskich

Michał Rewucki

Ministerstwo Środowiska, Departament Leśnictwa, Warszawa

Wstęp

Powierzchnia lasów, według faktycznego stanu użytkowania, w Polsce wynosiła w końcu grudnia 2006 r. 9 026,0 tys. ha, co dawało średnią lesistość na poziomie 28,9% (Leśnictwo 2007, GUS), wykazując systematyczny wzrost liczony od początku XXI wieku. Szacuje się, że na skutek konsekwentnej realizacji celów polityki leśnej państwa powinno nastąpić zwiększenie lesistości kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050 (Krajowy Program Zwiększania Lesistości, 2003). Zwiększanie lesistości kraju ma istotne znaczenie dla poprawy procesu wiązania dwutlenku węgla (obecnie lasy wiążą 8% całkowitej emisji gazów cieplarnianych), ochrony gleb i wód oraz wzmocnienia spójności przestrzennej krajobrazu, w tym korytarzy ekologicznych.

W strukturze lasów dominują lasy publiczne 82,2%, (w tym 81,3% należy do Skarbu Państwa i 0,9% do gmin). Lasy prywatne stanowią 17,8% powierzchni leśnej. Wskaźnik lesistości jest zróżnicowany przestrzennie – waha się od 20,8% w województwie łódzkim do 48,7% w województwie lubuskim. Powierzchnia leśna przypadająca na 1 mieszkańca Polski wynosi 0,24 ha i jest to jeden z najniższych wskaźników w regionie środkowoeuropejskim. W Polsce dominują drzewostany iglaste (75,8%).

Lasy prywatne charakteryzują się znacznym rozdrobnieniem. Powierzchnia zalesiona przypadająca na 1 właściciela wynosi średnio 1,28 ha. Niska jest przeciętna zasobność drzewostanów w lasach prywatnych, która wynosi 119 m³/ha, podczas gdy w lasach państwowych 222 m³/ha.

W naszym kraju udział lasów prywatnych zwiększa się w wyniku systematycznego zalesiania gruntów rolnych. Największą powierzchnię tych lasów posiadają województwa: mazowieckie, lubelskie, podlaskie i małopolskie, gdzie łącznie znajduje się ponad 58% ogólnej powierzchni lasów prywatnych.

Potencjalne grunty do zalesień

W ogólnopolskich badaniach wykonanych przez Instytut Badawczy Leśnictwa w 2004 roku, w 520 gospodarstwach rolnych posiadających las, 37,7% ankietowanych gospodarstw oszacowało powierzchnię gruntów, które w dalszym ciągu w ewidencji są gruntami rolnymi, mimo, że rośnie tam już las, który pojawił się w wyniku samosiewu. Szacunkowa powierzchnia takich obszarów w skali kraju została ustalona na około 317 tys. ha. Stanowi to około 19,7% (1 607 tys. ha – stan na 31.XII. 2006 r.) powierzchni lasów będących

własnością osób fizycznych. Z uwzględnieniem tej powierzchni można szacunkowo przyjąć, że powierzchnia lasów prywatnych wraz z wprowadzeniem tych lasów do ewidencji pod pozycję „lasy” wzrosłaby do prawie 1 900 tys. ha.

Leśna różnorodność biologiczna

Promowana od początku lat dziewięćdziesiątych zrównoważona gospodarka leśna sprzyja powstawaniu zdrowych i odpornych drzewostanów. Lasy obecnie sadzone mają strukturę wielogatunkową i wielowarstwową. W założeniu jest to próba odtworzenia lasu naturalnego. Ponadto, łączenie drobnych rozproszonych kompleksów leśnych za pomocą korytarzy ekologicznych budowanych przy użyciu zalesień sprzyja migracji cennych gatunków zwierząt leśnych oraz istotnej z punktu widzenia populacji tych gatunków wymiany genów zapewniającej ich różnorodność genetyczną, a przez to zwiększającą odporność gatunków na zmiany zachodzące w środowisku bytowania. Takie podejście do gospodarki leśnej znalazło odzwierciedlenie w realizowanych celach działania „Zalesienia gruntów rolnych oraz gruntów innych gruntów niż rolne”.

Obszary leśne zagrożone pożarami

Obszary leśne Rzeczypospolitej Polskiej z uwagi na skład gatunkowy są w przeważającej mierze narażone na pożary. Biorąc jako podstawę rozporządzenie Rady (EEC) nr 2158/92 o ochronie lasów Wspólnoty przed pożarami, w Instytucie Badawczym Leśnictwa powstało opracowanie „Kategoryzacja zagrożenia pożarowego lasów Polski”. Opracowanie zostało przygotowane na III poziomie NTS (grup powiatów). Zestawienie tabelaryczne wyników przedstawia załącznik 4 do Programu. Przedstawione dane wskazują, iż znaczący obszar Rzeczypospolitej Polskiej (87%) znajduje się w dwóch najwyższych kategoriach zagrożenia pożarowego. Praktycznie od takich zagrożeń są wolne wyłącznie tereny górskie leżące w paśmie Karpat. Z tych też względów nie bez znaczenia jest wspieranie instrumentu umożliwiającego wprowadzenie elementów zapobiegawczych na terenach zaliczonych do powyższych kategorii zagrożenia pożarowego. Należy podkreślić kwestie występowania katastrof naturalnych lub klęsk żywiołowych, które powodują drastyczne zmiany w środowisku leśnym. Pozostawienie siłom przyrody odtworzenia potencjału produkcji leśnej byłoby w lasach gospodarczych nieracjonalne, dlatego też istnieje konieczność wprowadzenia działań przyspieszających ten proces. Bazują one na najlepszej dostępnej wiedzy w zakresie ekologii lasu i znacząco skracają czas (często do jednego pokolenia drzew) potrzebny na odbudowę potencjału dawnego drzewostanu, jednocześnie ukierunkowując jego przebudowę w celu podnoszenia odporności na niekorzystne zjawiska.

Efekty uzyskane w poprzednim okresie programowania (lata 2004 – 2006)

W Działaniu 5 PROW 2004–2006 „Zalesienie gruntów” nie ograniczono wielkości powierzchni zalesianej, na co zwrócili uwagę eksperci, podkreślając zagrożenie degradacją cennych przyrodniczo siedlisk. Mając na uwadze m.in. ten postulat, w PROW 2007–2013 przyjęto ograniczenie maksymalnej powierzchni możliwej do zalesienia przez jednego beneficjenta do 20 ha, a także wykluczenie z zalesień trwałych użytków zielonych. Tak więc zdobyte doświadczenia pozwoliły na zwrócenie szczególnej uwagi na aspekt ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych systemem Natura 2000 przed zalesianiem.

W okresie programowania 2004–2006 wielu potencjalnych beneficjentów Schematu II działania PROW 2007–2013 „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne” zwracało się z prośbą o włączenie do programu zalesieniowego gruntów z sukcesją naturalną. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom zakres działania uległ rozszerzeniu o zalesianie gruntów nierolniczych. Objęcie możliwością wsparcia gruntów odłogowanych pozwoli na lepsze spełnienie celów środowiskowych tego działania. Jednocześnie, także w ramach tego schematu wzmocnieniu ulegną mechanizmy zabezpieczające przed zalesianiem cennych przyrodniczo terenów otwartych.

Działania w PROW 2007-2013 powiązane z lasami i gospodarką leśną

1) Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie

Cel działania

Działanie ma na celu doskonalenie zawodowe rolników i posiadaczy lasów, prowadzące do restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa, zwiększenia konkurencyjności i dochodowości działalności rolniczej lub leśnej oraz do spełnienia odpowiednich norm krajowych i UE.

Zakres działania

Doskonaleniem zawodowym w ramach działania będą objęci rolnicy i posiadacze lasów na zasadzie dobrowolności. W ramach działania prowadzone będą szkolenia w szczególności w ramach następujących dziedzin:

- a)** minimalne wymagania wzajemnej zgodności dla gospodarstw rolnych (tzw. cross-compliance);
- b)** upowszechnianie nowoczesnych technologii w rolnictwie i leśnictwie;
- c)** upowszechnianie zasad proekologicznych metod produkcji rolniczej, a w szczególności integrowanej produkcji rolniczej i rolnictwa ekologicznego;

- d) upowszechnianie standardów jakościowych w produkcji rolniczej i leśnej;
- e) ekonomika i zarządzanie gospodarstwem rolnym lub produkcją leśną;
- f) podejmowanie nowych, rynkowo zorientowanych kierunków produkcji rolnej;
- g) popularyzacja nowych kierunków działalności rolniczej w celu uzyskiwania dodatkowych dochodów;
- h) poprawa jakości i higieny produkcji;
- i) prawidłowe warunki utrzymania zwierząt;
- j) ochrona środowiska w gospodarstwie rolnym, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw na Obszarach Szczególnie Narażonych;
- k) zastosowanie mikrokomputerów i programów komputerowych w usprawnieniu zarządzania gospodarstwem rolnym i leśnym;
- l) warunki bezpiecznego wytwarzania i przechowywania pasz w gospodarstwie w kontekście bezpieczeństwa żywnościowego.

Wsparcie nie obejmuje szkoleń, które stanowią część programów nauczania obowiązujących w szkołach rolniczych i leśnych na poziomie szkoły średniej lub wyższej.

Definicja beneficjenta

Beneficjentami szkoleń są instytucje lub prywatne i publiczne podmioty, prowadzące w Polsce działalność szkoleniową. Beneficjenci będą wybierani przez zespół ekspertów w drodze konkursu.

Opis działania

Szkolenia będą prowadzone poprzez organizację kursów, warsztatów i wyjazdów studyjnych. Warunki konkursów szkoleniowych, w tym: tematyka szkoleń, ramowy termin realizacji i liczba uczestników, będą ustalane przez instytucję zarządzającą, która będzie powoływała ekspertów do oceny i wyboru złożonych projektów.

Naboru uczestników szkolenia będzie dokonywał beneficjent spośród zainteresowanych osób (rolników, posiadaczy lasów). Beneficjent nie może zlecać realizacji szkolenia lub jego części podwykonawcy. Ostatecznymi odbiorcami pomocy są rolnicy i posiadacze lasów. Uczestnicy szkoleń nie ponoszą kosztów związanych z udziałem w szkoleniach.

Definicja organów zapewniających szkolenia

Szkolenia będą prowadzone przez instytucje i podmioty szkoleniowe, prywatne lub publiczne, oraz konsorcja przez nie tworzone, posiadające doświadczenie w organizacji szkoleń dla rolników lub posiadaczy lasów oraz odpowiednią kadrę dydaktyczną i bazę szkoleniową. Szkoleń nie będą mogły prowadzić podmioty, które zajmują się produkcją, obrotem i dystrybucją maszyn, materiałów, środków i urządzeń dla rolnictwa i leśnictwa, z wyjątkiem

państwowej jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej działającej na podstawie przepisów o lasach oraz osoby prawnej, działającej na podstawie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego.

Podział ról z innymi instrumentami finansowymi UE (ESF)

Pomoc udzielana w ramach tego działania nie pokrywa się z zakresem pomocy udzielanej ze środków EFS. Projekty EFS mogą dotyczyć m.in. przekwalifikowania rolników celem podjęcia pracy lub działalności gospodarczej poza rolnictwem, podczas gdy w ramach PROW projekty dotyczą wyłącznie doskonalenia zawodowego w zakresie działalności rolniczej lub leśnej.

2) Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów

Cel działania

Umożliwienie rolnikom i posiadaczom lasów otrzymanie wsparcia poprzez korzystanie z doradztwa w celu :

- dostosowania gospodarstwa rolnego do zasady wzajemnej zgodności (cross-compliance) tj. w zakresie gospodarki gruntami, ochrony środowiska, zdrowia publicznego, dobrostanu i zdrowia zwierząt, zdrowotności roślin;
- zwiększenia konkurencyjności i dochodowości gospodarstw rolnych i leśnych;
- wspierania restrukturyzacji, rozwoju i innowacji w gospodarstwach rolnych i leśnych;
- ochrony środowiska naturalnego;
- poprawy bezpieczeństwa pracy.

Zakres działania

Doradztwo rolnicze, związane z zasadami gospodarowania, określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1782/2003 Unii Europejskiej będzie świadczone w zakresie oceny spełnienia wymogów wzajemnej zgodności oraz bezpieczeństwa pracy i udzielania pomocy w spełnieniu tych wymogów dla gospodarstw:

- rolnych,
- leśnych.

Zakres usługi doradczej stanowi pojedyncza czynność doradcza, związana z określonym wymogiem wzajemnej zgodności oraz bezpieczeństwa pracy.

Katalog usług doradczych wraz ze zryczałtowanymi, jednolitymi w kraju, stawkami za ich świadczenie, zostaną określone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Usługi doradcze będą uwzględniać doradztwo w zakresie obowiązkowych wymogów gospodarowania oraz zasady dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska naturalnego, bezpieczeństwa pracy i

gospodarki leśnej. Beneficjenci będą mogli występować o refundację części kosztów usług doradczych określonych w katalogu. Szczegółowe warunki, jakie muszą spełniać instytucje i podmioty świadczące usługi doradcze w ramach działania, zostaną określone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Pomoc będzie wynosić 80% kosztu kwalifikowanego przypadającego na usługę doradczą, jednak nie więcej niż równowartość 1 500 euro/gospodarstwo w całym okresie programowania.

3) Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne

Cele działania

1. Powiększenie obszarów leśnych poprzez zalesianie.
2. Utrzymanie i wzmocnienie ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez zmniejszenie fragmentacji kompleksów leśnych i tworzenie korytarzy ekologicznych.
3. Zwiększenie udziału lasów w globalnym bilansie węgla oraz ograniczeniu zmian klimatu.

Zasady i kryteria wyboru obszarów do zalesienia

Potrzeby zalesieniowe kraju oszacowane w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości (KPZL 1995, 2003), przyjętym do realizacji uchwałą Rady Ministrów, określają docelowy poziom lesistości Polski planowany na poziomie 30% pow. kraju w perspektywie 2020 r. Z KPZL wynika, że w Polsce ma miejsce nadmierne użytkowanie gruntów o małej przydatności rolniczej i podatnych na zagrożenia (np. erozja, zanieczyszczenie wód). Biorąc pod uwagę planowany wzrost lesistości kraju zasadne jest wsparcie procesu zalesiania gruntów własności prywatnej i komunalnej, a następnie zapewnienie właściwej pielęgnacji nowych nasadzeń we wczesnych etapach ich rozwoju.

Zalesienia te będą dostosowane do lokalnych warunków siedliskowych i krajobrazowych zgodnie z wymogami określonymi w krajowych wytycznych w sprawie uporządkowania przestrzeni rolno-leśnej.

Zakres działania

Działanie obejmuje następujące formy pomocy:

- wsparcie na zalesienie, która pokrywa koszty założenia uprawy zgodnie z zasadami obowiązującymi w krajowych przepisach o lasach (Zasady Hodowli Lasu) oraz jeśli jest to uzasadnione – ochrony przed zwierzyną poprzez grodzenie uprawy;
- premię pielęgnacyjną za utrzymanie nowej uprawy leśnej oraz za ochronę indywidualną sadzonek drzew przed zwierzyną;
- premię zalesieniową, stanowiącą ekwiwalent za wyłączenie gruntu z upraw rolnych.

Specyfiką Polski jest duże rozdrobnienie własności gruntów użytkowanych rolniczo, zarówno co do powierzchni, jak i szerokości działek, co zasadniczo ogranicza możliwość ich zalesiania z uwagi na nie spełnianie wymogów minimalnej powierzchni (0,5 ha) oraz minimalnej szerokości działki (20 m). Przyjęto, iż dla właściwego gospodarowania na gruntach o silnie rozdrobnionej własności, potrzebne jest odstępianie od wymogu minimalnej szerokości dla gruntów planowanych do zalesienia, graniczących z istniejącymi kompleksami leśnymi.

Schemat I. Zalesienie gruntów rolnych

Schemat I dotyczy leśnego zagospodarowania gruntów uprawianych rolniczo, zakładanych sztucznie (poprzez sadzenie). Pomoc udzielana w ramach Schematu I dotyczy:

- założenia uprawy leśnej (wsparcie na zalesienie);
- pielęgnacji uprawy leśnej (premia pielęgnacyjna);
- utraconego dochodu z tytułu wyłączenia gruntów spod uprawy rolnej (premia zalesieniowa).

Schemat II. Zalesianie gruntów innych niż rolne

Schemat II dotyczy wyłącznie leśnego zagospodarowania opuszczonych gruntów rolniczych lub innych gruntów odłogowanych, dla których zalesienie stanowi racjonalny sposób zagospodarowania (np. ochrona przed erozją). Założono możliwość wykorzystania sukcesji naturalnej w obrębie ww. gruntów.

W przypadku zalesienia z wykorzystaniem drzew rodzimych gatunków lasotwórczych będących efektem sukcesji naturalnej na gruntach przeznaczonych do zalesienia przyjęto, iż maksymalny wiek drzew nie może przekraczać 20 lat (I klasa wieku drzewostanów), pokrycie powierzchni gruntu przez drzewa i krzewy powinno przekraczać 50%. W przypadku niższego pokrycia powierzchni przez korony drzew przewiduje się adaptowanie drzew przy przycięciu powierzchni pod zalesienie.

Wsparcie udzielane w ramach Schematu II dotyczy:

- założenia uprawy leśnej (wsparcie na zalesienie),
- pielęgnacji uprawy leśnej (premia pielęgnacyjna).

Warunkiem uzyskania pomocy będzie spełnienie następujących wymogów:

- zalesienia gruntów rolnych (Schemat I) mogą być wykonywane na gruntach rolnych użytkowanych jako grunty orne oraz sady, położonych poza granicami obszarów Natura 2000;
- zalesienia gruntów innych niż rolne (schemat II) mogą być wykonywane na odłogowanych gruntach rolniczych, w szczególności z samosiewem drzew rodzimych gatunków lasotwórczych w I klasie wieku (do 20 lat) oraz na innych

gruntach odłogowanych wymagających ochrony przed erozją, położonych poza granicami obszarów Natura 2000;

– do zalesienia mogą być przeznaczane grunty przewidziane do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub na podstawie zapisów w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;

– zalesienia będą wykonywane zgodnie z wymogami ochrony przeciwpożarowej wynikającymi z przepisów wykonawczych ustawy o lasach;

– beneficjent będzie przestrzegał podstawowych wymagań na obszarze całego gospodarstwa rolnego (dotyczy Schematu I);

– minimalna powierzchnia zalesienia wynosi 0,5 ha, przy minimalnej szerokości zalesionej działki - 20 m, z wyjątkiem gruntów graniczących z lasem. W przypadku wniosku składanego przez grupę rolników łączna powierzchnia zakwalifikowana do zalesienia musi wynosić 2 ha w jednym obszarze;

– maksymalna powierzchnia gruntu do zalesienia zgłaszana w okresie programowania 2007-2013 przez jednego producenta rolnego nie może być większa niż 20 ha;

– wykorzystywanie do zalesień jedynie rodzimych gatunków drzew i krzewów, zgodnie z przepisami o leśnym materiale rozmnożeniowym;

– w celu dostosowania zalesień do lokalnych warunków siedliskowych, ustalając skład gatunkowy uprawy leśnej uwzględnia się rolniczą klasyfikację gruntów rolnych oraz regionalizację przyrodniczo-leśną zgodną z ustawą o leśnym materiale rozmnożeniowym;

– materiał sadzeniowy musi spełniać wymagania jakościowe określone w ustawie o leśnym materiale rozmnożeniowym.

Średnia liczba sadzonek z odkrytym systemem korzeniowym przypadająca na 1 ha zalesianych gruntów wyniesie około 8000 sztuk (dokładne dane będą określane każdorazowo w planie zalesienia).

Zgodnie z przepisami o ochronie przyrody każde zalesienie planowane w granicach parku krajobrazowego i rezerwatu przyrody powinno być zaopiniowane przez właściwego miejscowo wojewodę (wojewódzkiego konserwatora przyrody), lub w przypadku parku narodowego przez dyrektora tego parku, w celu potwierdzenia, iż jego wykonanie jest zgodne z planem ochrony tego obszaru i nie pogorszy stanu siedlisk i gatunków uznanych za priorytetowe przez WE.

4) Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych **Cele działania**

Odnowienie i pielęgnacja drzewostanów zniszczonych przez czynniki biotyczne i abiotyczne oraz wprowadzanie mechanizmów zapobiegających katastrofom naturalnym, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpie-

czeń przeciwpożarowych. Pomoc będzie realizowana w oparciu o kompleksowe projekty obejmujące lasy.

Zakres działania

Cel działania zostanie osiągnięty przez uporządkowanie uszkodzonych powierzchni leśnych, przygotowanie leśnego materiału sadzeniowego, stopniowe odnowienie zniszczonych drzewostanów wraz z pielęgnacją i ochroną założonych upraw, pielęgnacją i ochroną uszkodzonych drzewostanów we wszystkich klasach wieku oraz cennych leśnych obiektów przyrodniczych, udostępnienie lasu społeczeństwu przez budowę i modernizację leśnej bazy turystycznej i edukacyjnej oraz wzmocnienie systemu ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych.

Pomoc udzielana w ramach powyższego działania dostępna będzie, w przypadku wystąpienia naturalnej katastrofy (wiatr, okiść, powódź, lawina, obsunięcia gruntów, szkodliwe czynniki biotyczne) lub pożaru, na obszarach leśnych całej Rzeczypospolitej Polskiej, bez względu na formę własności.

W ramach działania mogą być wspierane projekty związane z:

- przygotowaniem leśnego materiału rozmnożeniowego na potrzeby odbudowy uszkodzonych lasów;
- uporządkowaniem uszkodzonej powierzchni leśnej;
- odnowieniem lasu wraz z pielęgnacją i ochroną założonych upraw;
- pielęgnacją i ochroną uszkodzonych drzewostanów oraz cennych obiektów przyrodniczych;
- udostępnianiem terenów leśnych dla wypełniania funkcji społecznych lasu;
- wzmocnieniem systemu ochrony przeciwpożarowej.

Działanie realizowane będzie w ramach dwóch schematów:

Schemat I – Wsparcie dla obszarów, na których nastąpiła katastrofa naturalna lub klęska żywiołowa. Obszary takie zostały wyznaczone na podstawie zgłoszeń ministra właściwego ds. środowiska.

Schemat II – Wprowadzenie elementów zapobiegawczych na terenach zaliczonych do dwóch najwyższych kategorii zagrożenia pożarowego. Obszar objęty tą formą wsparcia został wyznaczony na podstawie opracowania IBL „Kategoryzacja zagrożenia pożarowego lasów Polski” na poziomie III NTS (grup powiatów).

Kryteria dostępu

1. Pomoc może być przyznana na realizację projektów na obszarach leśnych dotkniętych klęską żywiołową bądź negatywnym oddziaływaniem czynników biotycznych (Schemat I) lub na obszarach leśnych nieuszkodzonych, na których istnieje zwiększone zagrożenie wystąpienia pożaru (obszary nadleśnictw zaliczone do I i II kategorii zagrożenia pożarowego – Schemat II);

2. Nadleśnictwo, w toku przygotowywania projektu, jest obowiązane do poinformowania właścicieli lasów o planowanym projekcie i uwzględnienia w jego zakresie lasów prywatnych i komunalnych, zgłoszonych przez ich właścicieli;

3. Projekt współfinansowany w ramach działania nie może być realizowany z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z jego realizacją;

4. Realizowany projekt powinien uwzględniać zasady zabezpieczeń przeciwpożarowych wynikających z kategorii zagrożenia pożarowego obszaru leśnego, którego dotyczy.

Zasięg geograficzny

Schemat I – realizacja działania w zakresie odbudowy zniszczonego potencjału leśnego oraz wprowadzania odpowiednich instrumentów zapobiegawczych obejmuje uszkodzone obszary leśne.

Schemat II – cały kraj, obszary leśne zakwalifikowane do dwóch najwyższych kategorii zagrożenia pożarowego.

5) Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Cel

Wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, a w konsekwencji – wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich.

Zakres działania

Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji związanych z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających w zakresie:

- usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa,
- usług dla ludności,
- sprzedaży hurtowej i detalicznej,
- rzemiosła lub rękodzielnictwa,
- robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych,
- usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem,
- usług transportowych,
- usług komunalnych,
- przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych,
- magazynowania lub przechowywania towarów,
- wytwarzania produktów energetycznych z biomasy,
- rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Pomoc może być przyznana, jeżeli:

1. operacja jest uzasadniona pod względem ekonomicznym;
2. operacja spełnia wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa, które mają zastosowanie do tej operacji;

3. siedziba lub oddział lub miejsce zamieszkania przedsiębiorcy oraz, w przypadku operacji związanych z nieruchomością, miejsce położenia nieruchomości, znajdują się:

a) w miejscowości należącej do:

- gminy wiejskiej albo
- gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, albo
- gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców – w przypadku podmiotów innych niż grupy producentów rolnych, wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw, uznane organizacje producentów owoców i warzyw oraz podmioty świadczące usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa,

b) na obszarach wiejskich zgodnie z najszerszą definicją, tj. miejscowości należącej do:

- gminy wiejskiej albo
- gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, albo
- gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców – w przypadku grup producentów rolnych, wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, uznanych organizacji producentów owoców i warzyw oraz podmiotów świadczących usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa,

4. biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 1 miejsca pracy, co uzasadnione jest zakresem rzeczowym operacji;

5. w okresie ostatnich 2 lat wnioskodawca nie uzyskał pomocy w ramach PO Kapitał Ludzki, działanie „Promocja przedsiębiorczości”.

NOTATKI

Pozycja Konferencji Stron Konwencji Klimatycznej na Bali (COP 13) w procesie przeciwdziałania zmianom klimatu

Andrzej Mizgajski
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań

Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu – główne elementy treści, zobowiązania

Podstawowym dokumentem prawa międzynarodowego dotyczącym ochrony klimatu jest Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UN FCCC) podpisana w Rio de Janeiro 5 czerwca 1992 roku. Po ratyfikacji Konwencja weszła w życie dla Polski w dniu 24.10.1994 r. (Dz.U. z 1996 r. Nr 53, poz. 238). Celem Konwencji jest wyeliminowanie antropogenicznego wpływu na system klimatyczny Ziemi. Zgodnie z jej postanowieniami kraje rozwinięte oraz będące w fazie transformacji (35 państw oraz Unia Europejska) zostały zobowiązane do utrzymania poziomu emisji dwutlenku węgla, metanu i podtlenku azotu do roku 2000 na poziomie roku 1990. Niestety, wśród krajów objętych obowiązkiem stabilizacji emisji nie ma Chin oraz Indii, które należą do największych emitentów gazów cieplarnianych, przy bardzo dużej energochłonności gospodarki.

Najwyższym organem dla Konwencji jest Konferencja Stron (COP), której celem jest przegląd realizacji postanowień Konwencji oraz podejmowanie decyzji wspierających ich wdrażanie. Od początku było bowiem jasne, że kompromis przyjęty w Konwencji jest niewystarczający dla ograniczenia wpływu człowieka na ocieplenie klimatu i nawet pełne jego wdrożenie nie ograniczy zagrożenia dla ludzkości związanych ze światowym ociepleniem. Przełomowe, choć niezbyt daleko idące, były ustalenia przyjęte w roku 1997 podczas trzeciej Sesji Konferencji Stron, odbywającej się w Kioto. Protokół z Kioto zawiera prawnie wiążące cele wraz z harmonogramem ich osiągnięcia oraz nakłada na 38 państw uprzemysłowionych i Unię Europejską indywidualne zobowiązania do redukcji emisji gazów cieplarnianych. Polska podpisała ten dokument w 1998 roku, a ratyfikowała w 2002 (Dz.U. z 2005, Nr 203, poz. 1684). Protokół wszedł w życie 16 lutego 2005 r., tj. w dziewięćdziesiątym dniu po złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych przez Rosję, co wypełniło wymóg zatwierdzenia Protokołu przez 55% państw uprzemysłowionych wymienionych w Konwencji, których łączna emisja dwutlenku węgla w roku 1990 wynosiła co najmniej 55% emisji tej grupy państw. Fakt, że wśród państw wdrażających postanowienia Protokołu nie ma Stanów Zjednoczonych, Chin i Indii oznacza, że wpływ Protokołu na globalną emisję gazów cieplarnianych

jest ograniczony. Celem przyjętych decyzji z Kioto jest ograniczenie emisji w okresie od 2008 do 2012 r. o co najmniej 5% w stosunku do poziomu emisji z 1990 r. Dotyczy to dwutlenku węgla (CO₂), metanu (CH₄), podtlenku azotu (N₂O), fluorowęglowodorów (HFC), perfluorowęglowodorów (PFC) oraz sześćofluorku siarki (SF₆) wyrażonych w ekwiwalencie dwutlenku węgla. Polska została zobowiązana do obniżenia emisji o 6%, przy czym zgodnie z możliwością, jaką daje Protokół, Polska przyjęła rok 1988 jako bazy dla pierwszych trzech wymienionych gazów, a rok 1995 dla pozostałych.

Załącznik do Protokołu wymienia kategorie sektorów i źródeł, które powinny skupiać uwagę Stron Protokołu, gdyż w ich obrębie powstają gazy cieplarniane lub są uwalniane do atmosfery. W zakresie przetwarzania i gospodarowania energią najważniejsze czynniki stanowią: spalanie paliw, wytwarzanie energii elektrycznej, oszczędność energii w przemyśle wytwórczym i budowlanym, a także emisje lotne z paliw. Osobną grupę stanowią procesy przemysłowe związane z wytwarzaniem i użyciem gazów cieplarnianych. W obrębie rolnictwa wskazuje się m. in. na fermentację jelitową i gospodarkę nawozową oraz znaczenie gleb rolniczych będących ważnym ogniwem metabolizmu gazów cieplarnianych. Ostatnia grupa źródeł tych gazów, według Protokołu, to gospodarka odpadami, a w jej obrębie składowanie, gospodarka ściekowa i spalanie odpadów.

Protokół z Kioto ustanowił zestaw mechanizmów mających ułatwić realizację zobowiązań. Jednym z nich jest dopuszczenie handlu emisjami gazów cieplarnianych pomiędzy krajami uprzemysłowionymi. Przedmiotem handlu stają się uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych wyrażone w równoważnych jednostkach dwutlenku węgla (AAUs – Assigned Amount Units). Unia Europejska wdrożyła postanowienie Protokołu Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2003/87/WE z dnia 13 października 2003 r. w sprawie systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie i zmieniającą Dyrektywę 96/61/WE. Limity emisji CO₂ przyznane Polsce przez Komisję Europejską są wyraźnie niższe niż niezagrożone zobowiązania wynikające z Protokołu z Kioto. Szczególnie trudne będzie takie ich rozdysponowanie pomiędzy branże, aby zminimalizować ograniczenia dla rozwoju gospodarki.

Krajów uprzemysłowionych dotyczy również mechanizm wspólnych wdrożeń (Joint Implementation). Stymuluje on wspólne realizacje inwestycji dla redukcji gazów cieplarnianych w tym spośród współpracujących krajów, w którym koszty przedsięwzięcia są niższe. W zamian za uzgodniony z krajem-biorcą zakres udziału w realizacji, kraj inwestujący uzyskuje część redukcji emisji osiągniętej w wyniku inwestycji. Może on ją dodać do limitu emisji określonego w Protokole na lata 2008–2012. W zgodzie z tym mechanizmem w Polsce zrealizowano już liczne inwestycje redukujące emisje przy udziale państw o wyższych kosztach inwestycyjnych.

Mechanizm czystego rozwoju (Clean Development Mechanism) dotyczy realizacji projektów przez kraje uprzemysłowione wspólnie z krajami rozwijającymi się. Dzięki niemu kraje realizujące projekt mogą zaliczyć uzyskaną redukcję emisji do realizacji swoich zobowiązań wynikających z Protokołu. Polska jest w początkowej fazie stosowania tego mechanizmu.

Kluczową rolę merytoryczną dla wiążących ustaleń międzynarodowych odgrywa Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (*Intergovernmental Panel on Climate Change*). Został on utworzony przez Światową Organizację Meteorologiczną oraz Program Środowiska Narodów Zjednoczonych. Protokół z Kioto przewiduje, że Międzyrządowy Zespół określa obowiązującą metodologię oceny antropogenicznej emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych. Polski punkt kontaktowy Międzyrządowego Zespołu usytuowany jest w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Trzynasta Konferencja Stron Konwencji na Bali (Indonezja)

W grudniu 2007 na indonezyjskiej wyspie Bali odbyła się 13. Konferencja Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu, która wraz z licznymi, odbywającymi się równoległe spotkaniami towarzyszącymi, zgromadziła ponad 12.000 uczestników. To, co skrótowo określane jest jako Konferencja Klimatyczna, może być rozpatrywane jako zespół przedsięwzięć, których centralną część stanowi Konferencja Stron (w skrócie COP od ang. *Conference of Parties*), odbywająca się na zamkniętym terenie o ściśle limitowanym i kontrolowanym dostępie. W tych ramach można odbywają się różnego typu sesje i posiedzenia :

W znaczeniu dosłownym Konferencja Stron obejmuje:

- sesje otwierające – omawia się sprawy proceduralne, występują sprawozdawcy informujący o ostatnich działaniach, odbywa się dyskusja nad przedstawionymi sprawozdaniami;
- sesja segmentu wysokiego szczebla z udziałem ministrów, a czasem szefów rządów – odbywają w drugim tygodniu Konferencji, podczas których, po przedstawieniu stanowisk rządów, przyjmowane są dokumenty;
- oficjalne spotkania gremiów pochodnych, w tym:
 - Stron Protokołu z Kioto (CMP),
 - Pomocniczego Ciała Doradztwa Naukowego i Technicznego (SBSTA),
 - Pomocniczego Ciała Wdrożeniowego (SBI),
 - Grupy roboczej *ad hoc* do spraw ustalenia przyszłych zobowiązań do redukcji emisji Państw Aneksu I do Protokołu z Kioto, tj. państw rozwiniętych i będących w fazie transformacji (AWG).

Z oficjalnymi posiedzeniami związane są liczne spotkania konsultacyjne przedstawicieli różnych nieformalnych grup państw, służące wypracowaniu wspólnych stanowisk. Ponadto na terenie zamkniętym odbywają się tematyczne konferencje i prezentacje towarzyszące Konferencji (*side events*),

Forum Leśne Człowiek Las Drewno

podczas których prezentowane są rozmaite aspekty zmian klimatu i działań z tym związanych. W czasie COP 13 były one szczególnie liczne, bo odbyło się około 200 takich spotkań tematycznych. Znajdują się one w oficjalnym programie Konferencji i jako takie muszą być akceptowane przez Sekretariat Wykonawczy. Na terenie konferencyjnym znajdowało się też około 140 oficjalnych stoisk różnych państw, organizacji i instytucji, które prezentowały swoje punkty widzenia, osiągnięcia i programy.

Równoległe, ale poza oficjalnym programem i poza strefą wydzieloną dla uczestników Konferencji, odbywały się międzyrządowe konferencje przedstawicieli państw: ministrów handlu i finansów na tematy związane ze zmianami klimatu i implikacjami zobowiązań międzynarodowych w tym zakresie. Ponadto miały tu miejsce inne spotkania międzynarodowe jak np. Konferencja burmistrzów dużych miast (lokalnych liderów), czy Dzień Globalnego Biznesu, a także rozmaite przedsięwzięcia i konferencje międzynarodowych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.

Rosnące znaczenie przypisywane lasom jako czynnikowi wpływającemu na globalne cechy klimatu było inspiracją do zorganizowania 8 grudnia 2007 r., a więc w połowie trwania COP 13, wydarzenia pt. *Global Forest Day*. Jego gospodarzem było Centrum Międzynarodowych badań Leśnych (CIFOR od ang. *Centre for International Forest Research*) oraz organizacje współdziałające w ramach Partnerstwa Współpracy w Leśnictwie (CPF od ang. *Collaborative Partnership on Forests*). Było to międzynarodowe forum wymiany doświadczeń w dziedzinie odniesień polityki leśnej do zmian klimatu na poziomie globalnym, krajowym i lokalnym, w którym uczestniczyło 800 osób reprezentujących różnych interesariuszy. Referaty plenarne, sesje tematyczne oraz dyskusje panelowe stanowiły podstawę do sformułowania konkluzji, które zostały przekazane Sekretarzowi Generalnemu Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu do wykorzystania w pracach COP. Obradom towarzyszyły prezentacje wystaw i posterów ukazujące doświadczenia różnych instytucji, organizacji oraz biznesu, które prezentowały aspekty leśnictwa związane z ochroną klimatu. Wśród poruszanych tematów były podstawy i wyzwania metodologiczne estymacji akumulacji węgla przez lasy, rynkowe i administracyjne wyzwania związane z redukcją emisji wynikającej z deforestacji i degradacji lasów (REDD), a także problematyka adaptacji do zmian klimatu oraz skuteczności rozwiązań prawnych i skutków w handlu. Duże zainteresowanie tym wydarzeniem było powodem podjęcia się przez CIFOR organizacji podobnego przedsięwzięcia podczas COP 14 w Poznaniu, do którego trwają intensywne przygotowania.

W czasie Konferencji Stron na Bali wystąpiły głębokie kontrowersje, które można sprowadzić do następujących kwestii:

– mała skuteczność działań krajów zobowiązanych do redukcji emisji gazów cieplarnianych (GC), problem udziału USA w redukcji;

- kwestia zobowiązania państw rozwijających się, zwłaszcza Chin i Indii, do redukcji emisji GC;
- czy koncentrować się na planowaniu wielkości redukcji (koncepcja forsowana przez UE), czy też na technologiach zwiększających efektywność energetyczną oraz poszukiwaniu czystych źródeł energii (USA);
- zagadnienie przełamania faktycznej blokady transferu technologii przyjaznych środowisku do krajów rozwijających się;
- kwestia funduszu przystosowawczego do zmian klimatu dla najbardziej dotkniętych krajów rozwijających się – ilość dostępnych środków, źródła zasilania, sposób zarządzania;
- problem zahamowania wylesiania obszarów tropikalnych.

Podczas Konferencji Stron na Bali nie uzyskano żadnych namacalnych rezultatów. W świetle dużej ostrości sporów za sukces uznaje się przyjętą deklarację woli kontynuowania negocjacji dla uzyskania ambitnego i zasadniczego porozumienia w sprawie zmian klimatu, które dotyczyłoby okresu po wygaśnięciu w roku 2012 zobowiązań przyjętych w Kioto. Ustalono, że decyzja ma zapaść do 2009 r. i obejmować programy działań od 2013 r. w zasadniczych sprawach, do których zaliczono: problematykę suszy i powodzi, sposoby redukcji gazów cieplarnianych, sposoby szerokiego upowszechnienia technologii przyjaznych klimatowi oraz kwestię finansowania działań przystosowawczych i zapobiegających.

Znaczenie COP 14 w Poznaniu

W świetle dyskusji i debat podczas COP 13 podstawowym problemem tej i dwóch następnych Konferencji Stron jest określenie zobowiązań na okres po roku 2012, na tle oceny wdrażania dotychczasowych zobowiązań. Panuje w zasadzie zgodność, że konieczne jest uzyskanie porozumienia podczas COP 15 w Kopenhadze. Przebieg COP 14 w Poznaniu będzie zdeterminowany faktem, iż odbędzie się ona po wyborach w USA, lecz przed objęciem urzędu przez nowego prezydenta. Nie należy zatem spodziewać się wiążących zobowiązań ze strony USA. Waga Konferencji w Poznaniu będzie polegać na tym, że podczas jej trwania musi nastąpić „przełamywanie lodów” pomiędzy krajami rozwiniętymi a krajami rozwijającymi się w sprawach, co do których na Bali utrzymują się głębokie kontrowersje.

Najważniejsze problemy w ujęciu hasłowym to: łagodzenie zmian, adaptacja, finansowanie i transfer technologii. Nieco szerzej można je wyrazić w postaci następujących kwestii do rozstrzygnięcia:

- która z grup państw ma przejąć ciężar redukcji emisji gazów cieplarnianych, w jakim stopniu państwa rozwinięte, jako w głównej mierze odpowiedzialne za postępujące zmiany klimatyczne, powinny odgrywać decydującą rolę w dalszych programach redukcji;

Forum Leśne Człowiek Las Drewno

- kwestia ograniczenia tempa wylesień, zwłaszcza lasów tropikalnych oraz stworzenia skutecznego mechanizmu zaliczającego zmniejszenie tempa wycięcia lasów do redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- kwestia funduszu adaptacji do zmian klimatu dla najbardziej dotkniętych krajów rozwijających się. Kontrowersje dotyczą ilości dostępnych środków, źródeł zasilania funduszu oraz sposobu zarządzania;
- zagadnienie transferu do krajów rozwijających się technologii przyjaznych środowisku, służących zmniejszeniu presji na klimat. Wobec niezadowolenia z obecnego stanu, kraje rozwijające się dążą do nałożenia prawnomiędzynarodowego obowiązku udostępniania im technologii przez kraje rozwinięte.

Za pewnik można uważać wielkie zainteresowanie i presję mediów światowych na przebieg obrad w Poznaniu, gdyż czasie tegorocznej Konferencji Stron powinien nastąpić przełom albo zasadniczy postęp w każdej z tych spraw tak, aby podczas przyszłorocznej konferencji w Kopenhadze podpisać satysfakcjonujący protokół.

New Forest Code and Forest Certification in Russia / Nowy Kodeks leśny Federacji Rosyjskiej oraz certyfikacja lasów w Rosji

Yuriy Pautov
Komi Regional Non-Profit Foundation „Silver taiga”

The article gives analyses of changes in forest branch of Russia related with enactment of new Forest Code and state forest management system reform. The article gives a short description of stimulating motives of current reform of the forest management system and describes the steps of new Forest Code development and approval. It gives basic principles of new forest legislation and its positive and negative aspects. The article gives an evaluation of the first results and consequences of forest management system reform for forest business, foresters and common citizens. The article presents structure of the state forest management system before and after new Forest Code approval.

The last part of the article gives short description of forest certification development in Russia. To present day FSC certification is practically the only working system in Russia, which has been growing rapidly during last time. At the same time two national voluntary forest certification systems were created on a competitive basis. Accreditation in PEFS is planned for both systems but due to different reasons has is not happened until now.

NOTATKI

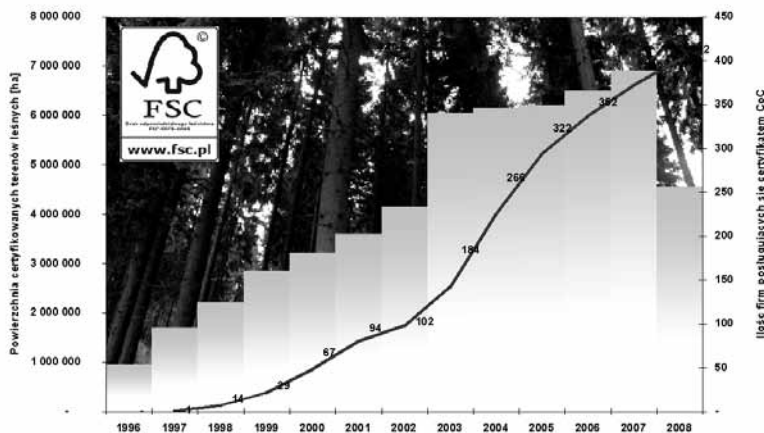
Przedstawienie standardów certyfikacji wg FSC

Oleg Sanocki
prezes FSC Polska

FSC od początku

Pomysł certyfikacji lasów i produktów leśnych jako pierwszy do praktyki wdrożyła amerykańska organizacja Rainforest Alliance w 1989 roku. Szybko okazało się, że certyfikacja lasów i produktów z nich pochodzących jest doskonałym rozwiązaniem w stosunku do prowadzonego przez organizacje przyrodnicze bojkotu drewna egzotycznego mającego wręcz przeciwnie do zakładanych efekty dla ochrony cennych zasobów leśnych. W roku 1993 większość liczących się organizacji ekologicznych, wraz z grupą firm i właścicieli lasów utworzyli system Forest Stewardsip Council (FSC). Jest to pierwszy globalny i uniwersalny system certyfikacji. Jego procedury są stale rozwijane i dziś pozwalają na certyfikację i oznakowanie wszystkich niemal gałęzi przemysłu wykorzystującego produkty leśne (drewno, korek, owoce runa leśnego, kaczuk, oleje, żywice itp.). W Polsce system FSC objął certyfikatem pierwsze tereny leśne w 1996 roku. Jest dziś jedynym funkcjonującym w naszym kraju systemem certyfikacji lasów i obejmuje większość obszarów zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Od 1999 roku w

Rozwój certyfikacji FSC w Polsce. Stan kwiecień 2008 roku

Polsce funkcjonuje dobrowolna inicjatywa instytucji i osób zainteresowanych rozwojem systemu FSC. W 2003 roku została ona zarejestrowana w sądzie jako Związek Stowarzyszeń „Grupa Robocza FSC-Polska”. Jego 26 członków jest skupionych w trzech izbach: ekonomicznej, społecznej i przyrodniczej. Jedną z aktywności FSC-Polska jest promocja systemu FSC w Polsce, doradztwo podmiotom zainteresowanym i prowadzenie szkoleń. Niniejsze szkolenie ma na celu przybliżenie kluczowym pracownikom RDLP założeń i zasad funkcjonowania systemu FSC ze szczególnym uwzględnieniem problematyki oceny zgodności gospodarki leśnej z „Zasadami, Kryteriami i Wskaźnikami Dobrej Gospodarki Leśnej w Polsce”.

Znak FSC to jedno z najbardziej liczących się na rynku oznaczeń legitymujących pro-przyrodnicze i pro-społeczne pochodzenie wyrobów drzewnych. Podstawą jego wiarygodności są skwapliwie przestrzegane standardy Dobrej Gospodarki FSC w certyfikowanych lasach, oraz szczegółowe normy spełniane w firmach przetwarzających produkty leśne (w większości drewno). Tutaj niestety tkwi też podstawowy hamulec rozwoju certyfikacji, gdyż jest od dodatkowym wymogiem do spełnienia przez firmy, które i tak funkcjonują w przesyconej przepisami i uregulowaniami rzeczywistości.

Wiarygodność i wygoda – od 2008 roku zmiana podstawowych wymogów systemu

Niedawno funkcjonowało kilkanaście różnych norm dla firm ubiegających się o certyfikat FSC-CoC i wybór tych obowiązujących już nasuwał wątpliwości. W myślą o uporządkowaniu sytuacji, od 1 stycznia 2008 roku, Zarząd FSC International sprowadził kilka funkcjonujących wcześniej procedur do jednego zasadniczego dokumentu. Obecnie, firmy posługujące się certyfikatem FSC muszą mieć wdrożony system Kontroli Pochodzenia Produktu (Chain of Custody), a jego konstrukcja opiera się o spełnianie jednej najważniejszej, i dodatkowo dwóch uzupełniających norm:

PRZEPIY SUROWCA

FSC-STD-40-004 (w wersji 2.0): Norma kontroli pochodzenia produktu FSC

To podstawowy dokument, w oparciu o który firmy wdrażają system FSC. Przedstawia on wymogi dla wszystkich elementów funkcjonowania firmy istotnych ze względu na przepływ surowca certyfikowanego od zamówienia, poprzez magazyn surowca, linie produkcyjne, oznakowanie produktów, półproduktów, magazyn produktu, spedycje, transport, księgowanie sprzedaży.

DREWNO KONTROLOWANE

FSC-STD-40-005: Norma oceny drewna kontrolowanego przez przedsiębiorstwa

To dokument istotny dla tych wszystkich firm, które w procesie produkcji (zaopatrzenia) wykorzystują surowce niepochodzące z lasów certyfikowanych FSC, a chcą część tych surowców wbudować (użyć) do produktów będących następnie oznakowanymi. Ta norma może służyć również wszystkim innym firmom, również nie posiadającym certyfikatu w sytuacji, kiedy chciałoby poddać weryfikacji źródła zaopatrzenia w surowiec względem podstawowych kryteriów: legalności, przestrzegania praw ludności, zachowania najcenniejszych walorów przyrodniczych

OZNAKOWANIE

FSC-STD-40-201: Wymogi dotyczące stosowania etykiet FSC na wyrobach.

To ogólne wymogi jak firmy mogą stosować i jaki (który typ) znak graficzny FSC na swoich wyrobach. Poza tą normą firmy otrzymują materiał elektroniczny z wzorami oznaczeń.

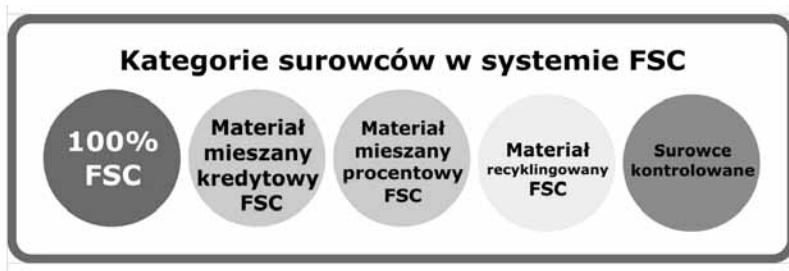
Firmy które już posiadają certyfikat FSC, muszą dokonać w ciągu roku stosownej zmiany własnego systemu Coc. Jednak dla podmiotów ubiegających się o certyfikat sprawa uzyskania certyfikatu stała się chyba bardziej przejrzysta.

Uzyskanie certyfikatu FSC w firmie odbywa się w trzech etapach:

- I.** Przygotowaniu specyficznej procedury dla konkretnej firmy, uwzględniającego jej schemat organizacyjny, system przepływu surowca do produktu, kategorie surowców i typy wykorzystywanych oznakowań FSC,
- II.** Przeszkoleniu osób odpowiedzialnych na poszczególnych etapach funkcjonowania certyfikatu w firmie,
- III.** Poddaniu przygotowanej procedury i przeszkolonych pracowników audytowi certyfikacyjnemu.

Wykorzystanie surowców innych niż certyfikowane do wyrobów mających być oznakowanymi logo FSC

System FSC przewiduje 5 kategorii surowców, które choć w różnym procencie i na różnych zasadach mieszania, mogą być wbudowywane do produktów oznakowanych następnie logo FSC. Kategorie te ilustruje poniższy schemat:

System FSC przewiduje również dla każdej zdefiniowanej przez producenta **grupy wyrobów**, możliwe trzy typy przepływu/mieszania surowców. Są to system transferowy, procentowy i kredytowy.

W sytuacji istnienia dużej ilości źródeł zaopatrzenia, co ma miejsce zwłaszcza w przypadku dużych firm, producentów papieru czy płyt drewnopochodnych, najkorzystniejszym wydaje się system kredytowy. Jest on jednak rozwiązaniem nowym i wielu obecnych producentów korzysta z systemu procentowego. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że ten system narzuca wymóg zdobycia przynajmniej **50%** surowca (pierwotnego, wtórnego) z certyfikatem aby móc oznaczyć całość produkcji oznaczeniem FSC, co w sytuacji zawieszonych poszczególnych regionalnych jednostek administracji Lasów Państwowych może być wymogiem nie do spełnienia.

Część niecertyfikowana surowca – tylko ze źródeł kontrolowanych!

Oprócz wyżej opisanego progu zaopatrzenia w surowiec certyfikowany, znacząca zmiana nastąpiła w odniesieniu do owej niecertyfikowanej części surowca. Tutaj organizacja FSC, chcąc globalnie promować legalność pozyskania drewna, narzuciła obowiązek kontroli źródeł pochodzenia tej części surowców. Takie surowce nazywają się następnie kontrolowanymi. Jednocześnie do końca 2009 roku funkcjonuje ciekawy dokument (FSC-ADV-40-004 1-0 EN), który uchyla pewne rygory do końca roku 2009.

3 października 2008, Międzynarodowe Targi Poznańskie

Zdefiniowanie surowców kontrolowanych wymaga wdrożenia w firmach tak zwanych programów weryfikacyjnych. Chodzi tutaj o takie postępowanie firm, aby przy zakupach surowca bez certyfikatu FSC, wyeliminować lub ograniczyć wykorzystanie tą jego część, która może pochodzić z obszarów:

- I. Gdzie ma miejsce nielegalne pozyskanie drewna,**
- II. Odbywa się ono z naruszeniem prac zwyczajowych i obywatelskich,**
- III. Narusza szczególne wartości ochronne lasów,**
- IV. Następuje przekształcanie bezpowrotne lasów na plantacje lub tereny nieleśne,**
- V. Gdzie ma miejsce wykorzystanie drzew zmodyfikowanych genetycznie.**

NOTATKI

Certyfikacja w lasach – uwagi i spostrzeżenia odbiorcy drewna

dr inż. Robert Motała
Stora Enso

Wstęp Szanowni Państwo,

W moim krótkim wystąpieniu podejmę próbę przedstawienia tematu certyfikacji w lasach z punktu widzenia odbiorcy drewna, zwrócę szczególną uwagę na to, z czego wynika „zainteresowanie” nabywców drewna tym procesem i przedstawię na przykładzie korporacji, która reprezentuję, jak zarządzamy tym obszarem i co jest dla nas szczególnie ważne.

Stora Enso a zrównoważona gospodarka leśna

Stora Enso jest koncernem z branży przemysłu drzewnego produkującym: papier (gazetowy, książkowy, pakowy), kartony z przeznaczeniem na opakowania do żywności i napojów, opakowania dla produktów przemysłowych oraz produkty drzewne.

Roczna produkcja wynosi:

- 13.1 mln ton papieru i kartonów
- 7.5 mln m³ tarcicy oraz drewna przetworzonego.

Wartość sprzedaży w 2007 roku wyniosła 11.8 miliardów EUR. Grupa zatrudnia ok. 36 000 pracowników w ponad 40 krajach. Stora Enso jest notowana na giełdach w Helsinkach i Sztokholmie.

Zakłady produkcyjne są zlokalizowane głównie w Europie (Skandynawia, Europa Środkowa i Zachodnia, Rosja), a także w Ameryce Południowej i Północnej oraz w Azji. W Polsce zlokalizowanych jest sześć zakładów produkcyjnych (cztery z branży papierniczej i dwa tartaki).

Zagadnienia związane z prowadzeniem zrównoważonej gospodarki leśnej należą do nadrzędnych w polityce naszego koncernu. Zrównoważona gospodarka znaczy dla nas dbanie zarówno o środowisko jak i o ludzi wszędzie tam, gdzie prowadzimy naszą działalność. Dbamy, aby drewno, które kupujemy, zawsze pochodziło z legalnych źródeł. Nasze produkty tworzone są z surowców odnawialnych i nadają się do utylizacji, przez co również pragniemy wpłynąć na zahamowanie zmian klimatycznych.

Prowadzimy otwarty dialog z naszym otoczeniem i klientami, a dla nich bardzo często pojęcia „zrównoważona gospodarka” są kluczowymi. Można powiedzieć, że poprzez zrównoważoną gospodarkę definiujemy nasze prawo do gospodarowania, a to sprawia, że stajemy się konkurencyjni na rynku.

Forum Leśne Człowiek Las Drewno

Certyfikacja, jako narzędzie komunikacji z klientami

Szlachetne zasady, ale jak przekonać potencjalnego klienta, że są przestrzegane? Spójrzmy na to zagadnienie z perspektywy klienta.

Nasza działalność jest zorientowana na klienta. W naszych projektach produkcyjnych musimy kierować się aktualnymi trendami i zapotrzebowaniem na towary, na jakie jest popyt. Między innymi, dlatego próbujemy odtworzyć pytania, które może zadawać sobie klient kupując wyroby z drewna:

- Czy produkty drzewne nie zawierają komponentów pochodzących z nielegalnych źródeł, czy też z lasów zagrożonych?
- Czy drewno, z którego wytworzony jest dany produkt pochodzi z dobrze zarządzanego lasu?
- Czy gospodarka leśna prowadzona w lesie, z którego pochodzi drewno poddana została niezależnemu audytowi?

Aby spełnić wyrażone w tych pytaniach oczekiwania rynku, musimy podejmować działania, które pozwolą odpowiedzieć na te pytania. Staramy się to robić w sposób profesjonalny i planowy. Obecnie najważniejsze zagadnienia z tego zakresu zostały zawarte w planie działania korporacji na lata 2008-2010:

- Wprowadzenie do wszystkich jednostek certyfikatów ISO 14001/OHSAS 18001 (IMS)
- Zwiększanie ilości certyfikowanego drewna.
- Działanie na rzecz zwiększenia zainteresowania zrównoważoną gospodarką wśród naszych partnerów.
- Zmniejszanie emisji CO₂.

Na świecie jest stosowanych wiele systemów certyfikacji lasów. W Europie dominują FSC i PEFC, które są rozpoznawalne przez konsumentów na całym świecie. Oprócz tego istnieją inne, z którymi spotykamy się na innych (pozaeuropejskich) rynkach. Są to np.:

- SFI – The Sustainable Forestry Initiative of the American Forest & Paper Association
- CSA Z809 – The Canadian Standards Association's Programme for Sustainable Forest Management
- CERFLOR – The Brazilian Forest Certification Program, Certificação Florestal
- ATFS – The American Tree Farm System

Wszystkie te systemy są traktowane, jako istotne w polityce naszej korporacji.

Podsumowanie

Tylko wówczas, gdy drewno będzie pochodziło z lasu o prawidłowej gospodarce i będzie to potwierdzone przez certyfikat nadany przez niezależną organizację, nasze produkty staną się konkurencyjne na rynku. Ważnym ele-

3 października 2008, Międzynarodowe Targi Poznańskie

mentem jest również swego rodzaju „przyzwyczajenie rynku”. Jest wielu odbiorców, którzy akceptują tylko określony certyfikat, dlatego ewentualna zmiana i zastąpienie jednego innym może odbić się bardzo niekorzystnie na wynikach sprzedaży firm kupujących drewna z danego obszaru. Ważna jest również dobra organizacja i zarządzanie procesem wznawiania certyfikatów, gdyż każda przerwa w jego posiadaniu przynosi wymierne straty na rynkach sprzedaży, co jest szczególnie niekorzystne w takim czasie jak obecnie, gdy mamy do czynienia z kryzysem w branży drzewnej.

Materiał oddany do druku bez korekty redakcyjnej

NOTATKI

3 października 2008, Międzynarodowe Targi Poznańskie

NOTATKI

NOTATKI

Biuro Forum Leśnego:

ul. Gajowa 10, 60-959 Poznań

tel.: 061/8668241 wew. 104

PARTNER

www.forum.ptl.pl

e-mail: forum@ptl.pl